

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА
05 Соціальні та поведінкові науки
051 «Економіка»

Форма навчання: Денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему **«ГЛОБАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ**
ЕКСПАНСІЇ КНР»

здобувача Поліщука Вадима Сергійовича

_____ (підпис)

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент Москалюк Н.П.

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

_____ (підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри:

д.е.н., професор Столярчук Я.М.

_____ (підпис)

Київ 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет Міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

05 Соціальні та поведінкові науки

051 «Економіка»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми
«Міжнародна економіка»

_____ Цимбал Л.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)
« _____ » _____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародної
економіки

_____ Столярчук Я.М.
(підпис) (ініціали, прізвище)
« _____ » _____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Поліщуку Вадиму Сергійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

денної форми навчання

очної (денної), заочної, дистанційної

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

на тему: «Глобальні стратегії зовнішньоекономічної експансії КНР»

**Тему затверджено наказом ректора Університету від «_20_» _06___ 2023 р .№
_851-ст_**

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах:

статистичних даних економіки Китаю, ОЕСР, відкритих Інтернет-ресурсів,
наукової літератури.

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Теоретико-методологічні основи глобальних стратегій експансії <i>(назва розділу)</i>
Розділ 2	Аналіз стратегій зовнішньоекономічної експансії КНР <i>(назва розділу)</i>
Розділ 3	Перспективні напрями розвитку стратегії експансії Китаю на світових ринках <i>(назва розділу)</i>
Об'єкт дослідження:	Глобальні стратегії експансії країн світу та Китаю
Предмет дослідження:	Теоретико-методологічні механізми формування глобальних стратегій експансії та їх практична реалізація на прикладі зовнішньоекономічної експансії Китаю
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	Розкриття теоретико-методологічних основ глобальних стратегій експансії та обґрунтування перспективних напрямів розвитку стратегії експансії Китаю на світових ринках, а також зовнішньоекономічних відносинах з Україною
Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:	
У розділі 1	
розкрити сутність, роль та значення поняття міжнародної стратегії	
висвітлити класифікацію міжнародних стратегій експансії	
здійснити аналіз методологічного інструментарію формування міжнародних експансійних стратегій	
У розділі 2	
дослідити зовнішньоекономічну діяльність КНР	
дослідити та оцінити ефективність стратегії експансії КНР	
надати оцінку інвестиційної політики експансії Китаю	
У розділі 3	
сформувані стратегічні пріоритети експансії Китаю	
визначити детермінанти інвестиційної експансії Китаю на глобальному ринку	
провести аналіз стану та перспектив напрямків експансії Китаю у відносинах з Україною	

**Завдання підготував
науковий керівник**

_____ (підпис)
« 29 _____ » червня _____ 2023 __ р.

Завдання одержав здобувач

_____ (підпис)
« 29 _____ » червня _____ 2023 __ р.

_____ Москалюк Н.П.
(ініціали, прізвище)

_____ Поліщук В.С.
(ініціали, прізвище)

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 100 сторінок, 14 таблиць, 18 рисунків, перелік джерел посилання з 50 найменувань, додатки.

«Глобальні стратегії зовнішньоекономічної експансії КНР»

(назва кваліфікаційної магістерської роботи)

Об'єктом дослідження є глобальні стратегії експансії Китаю.

Предметом дослідження Теоретико-методологічні механізми формування глобальних стратегій експансії та їх практична реалізація на прикладі зовнішньоекономічної експансії Китаю.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи – розкриття теоретико-методологічних основ глобальних стратегій експансії та обґрунтування перспективних напрямів розвитку стратегії експансії Китаю на світових ринках, а також у зовнішньоекономічних відносинах з Україною.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- розкрити сутність, роль та значення поняття міжнародної стратегії;
- висвітлити класифікацію міжнародних стратегій експансії;
- здійснити аналіз методологічного інструментарію формування міжнародних експансійних стратегій;
- дослідити зовнішньоекономічну діяльність КНР;
- дослідити та оцінити ефективність стратегії експансії КНР;
- надати оцінку інвестиційної політики експансії Китаю;
- сформувані стратегічні пріоритети експансії Китаю;
- визначити детермінанти інвестиційної експансії Китаю на глобальному ринку;
- провести аналіз стану та перспектив напрямків експансії Китаю у відносинах з Україною.

Практичне значення отриманих результатів. на основі дослідження поняття міжнародної стратегії та оцінці глобальних стратегій зовнішньоекономічної експансії КНР надані шляхи вдосконалення експансії КНР та перспективні напрямки експансії Китаю у відносинах з Україною.

Дане дослідження та оцінка із запропонованими перспективами в майбутньому може дати можливість покращити взаємовідносини України і КНР.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи 2023.

Рік захисту роботи 2023.

Ключові слова: глобальна стратегія, зовнішньоекономічна експансія Китаю, стратегічні пріоритети експансії Китаю.

ВІДГУК
на кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача факультету Міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми: «Міжнародна економіка»
Поліщука Вадима Сергійовича
на тему «Глобальні стратегії зовнішньоекономічної експансії КНР»

1.Актуальність теми: Соціально-економічний розвиток Китаю в сучасних умовах виводить його на місце глобальних лідерів. Сприяє цьому політика зовнішньоекономічної діяльності КНР на глобальних ринках та сформовані стратегії експансії. Тому дослідження механізмів формування глобальної стратегії експансії Китаю є актуальною темою.

2.Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи: достатній рівень якості дослідження теоретико-методичних основ глобальних стратегій експансії, зокрема, визначено сутність, роль та значення міжнародних стратегій експансії, систематизовано класифікацію міжнародних стратегій експансії та описано методологічні інструменти і форми економічної експансії міжнародних стратегій. В роботі проведено аналіз зовнішньоекономічної діяльності КНР, оцінено діючі стратегії його експансії та інвестиційної політики експансії. Робота містить достатній рівень інформаційного забезпечення.

3.Наявність самостійних розробок автора: проявляється у дослідженні сутнісних підходів міжнародних стратегій різними авторами, проведеному SWOT-аналізі, PESTLE-аналізі глобальних стратегій експансії Китаю, визначенні конкурентних переваг КНР за п'ятьма силами Портера та узагальненні найактивніших компаній КНР, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

4.Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: полягає у визначенні стратегічних пріоритетів експансії Китаю на глобальних ринках та можливості використання перспективних напрямів експансії КНР у поглибленні зовнішньоекономічних відносин з Україною.

5. Наявність недоліків: Авторів варто було б оцінити можливі загрози та ризики глобальної стратегії експансії Китаю та оцінити можливість вдосконалення законодавства України для розширення економічних відносин із Китаєм.

6.Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: тема дослідження розкрита повно та ґрунтовно, робота виконана згідно вимог, допускається до захисту перед ЕК з **оцінкою 40 балів.**

Науковий керівник:
доцент кафедри міжнародної економіки,
кандидат економічних наук

Москалюк Н.П.

“ 30” листопада 2020р.

Рецензія
на кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача вищої освіти
Полищука Вадима Сергійовича
Тема: **«Глобальні стратегії зовнішньоекономічної експансії КНР»**

Актуальність магістерської роботи обумовлена посиленням експансії Китаю на глобальних ринках, пошуком нових ринків збуту та розширення його торговельної та інвестиційної політики, що потребує подальших досліджень, особливо в контексті стратегічного впливу на розвиток національних економік світу та оцінки можливих позитивних та негативних наслідків нарощування економічного впливу Китаю.

В роботі були розглянуті теоретичні і практичні аспекти, а саме: сутність, поняття міжнародних стратегій експансії; розкрито інструментарій формування стратегій експансії; проведено аналіз зовнішньоекономічної діяльності КНР, поведено оцінку стратегій експансії та інвестиційної політики Китаю.

Позитивними рисами кваліфікаційної роботи є розкриття стратегічного напрямку розвитку Китаю «Один пояс, один шлях», оцінкою глобальних інвестицій та здобуття активів на міжнародних фінансових ринках, дослідження цифрової експансії, зміни фокусу на зовнішній економічний ринок, посилення геополітичного впливу КНР.

До зауважень роботи слід віднести недостатнє висвітлення питань дії регуляторних механізмів експансії Китайської Народної Республіки на українському ринку.

Практична значимість висновків і рекомендацій полягає у можливості врахування перспективних напрямів експансії Китаю на український ринок під час формування напрямів зовнішньоекономічних відносин між Україною та КНР в контексті реалізації ініціативи «Один пояс, Один шлях», розширення торговельних і інвестиційних відносин, технологічної співпраці, підтримки малого та середнього бізнесу обох країн, розвитку відновлювальної енергетики та екологічної стійкості, залучення обох сторін в міжнародні проекти, розширення співпраці на нових ринках та інші напрями.

Місце роботи та посада рецензента *ТОВ «ВІДІ МОТО ЛАЙФ»* Директор
Науковий ступінь, учене звання (за наявності) *Миронюк Ю.В.*
(підпис, ІПБ)

Підпис засвідчую: *Владислав*
(посада, підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ГЛОБАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ЕКСПАНСІЇ.....	6
1.1. Сутність, роль та значення міжнародних стратегій експансії.....	6
1.2. Класифікація міжнародних стратегій експансії.....	23
1.3.Методологічний інструментарій формування міжнародних стратегій експансії.....	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПАНСІЇ КНР.....	33
2.1. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності Китаю.....	33
2.2. Оцінювання стратегії експансії КНР.....	44
2.3. Оцінка інвестиційної політики експансії Китаю.....	54
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЙ ЕКСПАНСІЇ КИТАЮ НА СВІТОВИХ РИНКАХ.....	57
3.1. Стратегічні пріоритети експансії Китаю.....	57
3.2. Детермінанти інвестиційної експансія Китаю на глобальних ринках.....	67
3.3. Оцінка стану та перспективні напрями експансії Китаю у відносинах з Україною	71
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
ДОДАТКИ.....	89

ВСТУП

Зовнішньо-економічна експансія Китаю – це процес розширення економічної діяльності Китаю на зовнішні ринки та залучення іноземних інвестицій в країну. Цей процес став можливим завдяки відкриттю китайської економіки в 1970-х роках та відмові від комуністичних догм.

Глобальні стратегії зовнішньоекономічної експансії Китаю залишаються дуже актуальною темою, особливо у світлі подій до мого останнього оновлення знань в січні 2022 року. Китай впродовж останніх десятиліть активно розширював свою присутність на міжнародному ринку і знаходиться у центрі уваги глобальних політичних та економічних дискусій.

Основні аспекти актуальності цієї теми включають:

1. Багатосторонні ініціативи: Китай активно розвиває багато ініціатив, таких як "Один пояс, один шлях" (Belt and Road Initiative), спрямовані на зміцнення своєї присутності на ринках Азії, Європи, Африки та інших регіонах.
2. Торговельні відносини: Китай є однією з найбільших світових економік і має значний вплив на світову торгівлю та інвестиції. Його відносини з іншими країнами становлять ключовий аспект глобальної економіки.
3. Геополітичний вплив: Зростаюча роль Китаю в світовій політиці і вплив на міжнародні відносини роблять його стратегії зовнішньої економічної експансії важливим аспектом глобальної політики.
4. Технологічна конкуренція: Китай активно інвестує в науково-технічний розвиток і створення власних технологій, що ставить його у центрі конкуренції з іншими країнами, особливо з США.
5. Питання сталого розвитку: Зростаюча економічна активність Китаю має вплив на питання сталого розвитку та довкілля, оскільки Китай є найбільшим викидачем парникових газів у світі і великим споживачем природних ресурсів.

Ураховуючи ці аспекти, дослідження глобальних стратегій зовнішньоекономічної експансії Китаю залишається актуальним завданням для

економістів, політологів, дипломатів і всіх, хто цікавиться міжнародними відносинами і економікою.

Питання глобальних стратегій зовнішньоекономічної експансії Китаю і економічного впливу країни на міжнародній арені взагалі висвітлюються в наступній літературі таких авторів як: І. Валлерстайн, Ч. Кіндлебергер, Р. Гілпін, Р. Когейн, Е. Вайатт-Вальтер, Д. Лейк, С. Джилл, Дж. Раггі, С. Гуззіні, Дж. Ікенберрі, А. Грамші, Дж. Аррігі, В. Робінсон, Р. Кокс, М. Руперт, Дж. Егню.

Метою кваліфікаційної магістерської роботи є розкриття теоретико-методологічних основ глобальних стратегій експансії та обґрунтування перспективних напрямів розвитку стратегії експансії Китаю на світових ринках, а також у зовнішньоекономічних відносинах з Україною.

Відповідно до поставленої мети сформовано наступні завдання:

- розкрити сутність, роль та значення поняття міжнародної стратегії;
- висвітлити класифікацію міжнародних стратегій експансії;
- здійснити аналіз методологічного інструментарію формування міжнародних експансійних стратегій;
- дослідити зовнішньоекономічну діяльність КНР;
- дослідити та оцінити ефективність стратегії експансії КНР;
- надати оцінку інвестиційної політики експансії Китаю;
- сформувати стратегічні пріоритети експансії Китаю;
- визначити детермінанти інвестиційної експансії Китаю на глобальному ринку;
- провести аналіз стану та перспектив напрямків експансії Китаю у відносинах з Україною.

Об'єкт дослідження: глобальні стратегії експансії країн світу та Китаю.

Предмет дослідження: теоретико-методологічні механізми формування глобальних стратегій експансії та їх практична реалізація на прикладі зовнішньоекономічної експансії Китаю.

Методи дослідження: для досягнення поставленої мети та вирішення задач у процесі виконання дипломної роботи було використано наступні методи:

систематизація, узагальнення, групування, аналіз, синтез, логічний метод, діалектичний метод, статистичний аналіз, графічний аналіз.

Практичне значення отриманих результатів: на основі дослідження поняття міжнародної стратегії та оцінці глобальних стратегій зовнішньоекономічної експансії КНР надані шляхи вдосконалення експансії КНР та перспективні напрямки експансії Китаю у відносинах з Україною. Дане дослідження та оцінка із запропонованими перспективами в майбутньому може дати можливість покращити взаємовідносини України і КНР.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ГЛОБАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ЕКСПАНСІЇ

1.1. Сутність, роль та значення міжнародних стратегій експансії

Сутність міжнародних стратегій експансії полягає в тому, що це плановані дії, спрямовані на розширення діяльності або впливу підприємства, країни, чи іншої організації за межами їхніх національних кордонів в інших країнах чи регіонах.

Послідовність дій у формуванні стратегій міжнародної експансії - це конкретна послідовність кроків та дій, які підприємство повинно виконати для розробки та реалізації стратегії для розширення своєї діяльності на міжнародному ринку. Ця послідовність дій допомагає структурувати та організувати процес формування та реалізації стратегії міжнародної експансії, зменшуючи ризики та підвищуючи шанси на успіх на новому ринку.

Міжнародні стратегії експансії можуть включати наступні ключові аспекти:

1. Мета і цілі розробки стратегій. Ці стратегії можуть бути спрямовані на різні цілі, такі як ринкова експансія, збільшення прибутковості, диверсифікація ризиків, збільшення глобального впливу або розвиток нових ринків.
2. Вибір ринків: Аналіз ринків та країн, в яких планується розширення, важливий для визначення потенціалу та можливих ризиків. Вибір країни може залежати від різних факторів, таких як розмір ринку, політична та економічна стабільність, законодавча база, культурні особливості та інші.
3. Вибір стратегії: Існують різні підходи до міжнародної експансії, включаючи експорт, спільні підприємства, придбання інших компаній, створення філій чи представництв в інших країнах, а також ліцензію, франчайзинг, аутсорсинг та інші форми співпраці.
4. Управління ризиками: Міжнародна експансія може супроводжуватися різними видами ризиків, такими як валютний ризик, політичний ризик, ризик змін в

законодавстві та інші. Стратегії експансії повинні враховувати ці ризики та розробляти відповідні стратегії управління ними.

5. Моніторинг і корекція: Після впровадження міжнародної стратегії експансії важливо систематично відстежувати її результати і, за потреби, вносити корективи для досягнення мети.

Міжнародні стратегії експансії є важливим елементом глобальної бізнес-та економічної діяльності та можуть варіюватися від компаній, які розширюються на зовнішні ринки, до держав, які прагнуть зміцнити свій вплив на міжнародній арені.

Розглянемо сутність «експансії» у реалізації міжнародної економічної діяльності компаній, що стосується міжнародного лідерства певного політичного суб'єкта — чи то держави, чи «історичного блоку» окремих соціальних угруповань, внаслідок чого поширення домінування передбачає залучення інших, слабших і менш могутніх сторін до консенсусу різних ступенів. При цьому силові методи також можуть застосовуватись, але при економічній експансії вони є радше винятком, ніж правилом. Цим поняття експансії та «економічної експансії» прямо відрізняється від імперіалізму, де панування та ієрархія системно залежали від прямого політичного примусу і де домінуюча сила позбавляла інших політичної суб'єктності. Крім того, економічна експансія більш амбівалентна щодо питань територіальності і кордонів, на відміну від імперіалізму, де визначення кордонів є першочерговою проблемою метропольної влади.

Експансія як політичний термін має тривалу історію, з'являючись ще у «Державець» Мак'явеллі. Як аналітичний термін вона з'являється для опису різних історичних періодів після Другої Світової війни у контексті: а) зміни міжнародного політичного ладу, який раніше був заснований на європейських колоніальних імперіях; б) створення і розвитку післявоєнної ліберальної міжнародної економіки за лідерства США. Генезис понять «економічне лідерство» та «економічна експансія» у міжнародних економічних відносинах має два витoki. По-перше, ідея економічної експансії чи домінування у світовій економіці була сформульована на початку 70-х рр. ХХ ст. в рамках світ-системного підходу І. Валлерстайна через його

формулювання загальної теорії переходу для пояснення довгих циклів розвитку, в якій також йшлося, зокрема, про загрозу гегемонії США. По-друге, публікація аналізу Великої депресії Ч. Кіндлебергера породила дискусію між неореалістами та лібералами навколо концепції, яка пізніше отримала назву «Теорія гегемоністської стабільності» (ТГС). Ця дискусія, яка відсунула на другий план світ-системний підхід до економічної експансії, була зосереджена на питанні, до якої міри добре функціонуюча відкрита і ліберальна міжнародна економіка потребує лідерства з боку «гегемонічної» держави. Тоді як традиційні погляди на економічну експансію мають державно-орієнтовану онтологію, критичні погляди розглядають органи держави в межах соціально-економічної структури капіталізму.

Отже, економічна експансія розуміється насамперед не як міжнародний політичний порядок або геополітичний устрій між окремими територіальними утвореннями, а скоріше формування певного набору соціально-економічних відносин, опосередкованих державами та міжнародними інституціями. Ключовим аспектом економічної експансії згідно з ТГС є поширення суспільних благ або те, що Девід Лейк називає «міжнародною економічною інфраструктурою». Для цього необхідна асиметрія влади в міжнародній системі, завдяки якій можуть бути понесені витрати на забезпечення цих благ, встановлені режими та впроваджені правила. Проте через її ліберальний характер успішність - з погляду його міжнародної політичної легітимності - економічної експансії призводить до економічного виснаження у довгостроковому періоді, через швидке економічне зростання третіх держав, які користаються загальними благами задурно. Отже, існує припущення, що економічна експансія, як правило, більш вигідна з економічного погляду підпорядкованим державам за рахунок довгострокових втрат домінуючої держави. Отже, завдання збереження власної економічної потужності вступає в суперечку з економічною експансією та підтриманням ліберального міжнародного економічного порядку. Довгостроковий результат - фіскальна криза домінуючої держави, оскільки вона більше не може підтримувати свої зовнішні політичні та економічні зобов'язання, що виявляється в її відносному

занепаді. Згідно з ТГС така ситуація може бути вирішена лише з появою нової країни-лідера, що зможе взяти на себе відповідальність керівництва.

Щодо пояснення сутності міжнародних стратегій експансії відповідно до Іммануель Валлерштайн — видатний американський соціолог і історик, відомий своєю теорією світової системи та глобальної політичної економії. Він також має вагомий внесок у розуміння міжнародних відносин і міжнародних стратегій. За поглядами Валлерштайна, сутність міжнародних стратегій експансії може бути пояснена в контексті його концепції.

Таблиця 1.1 - Основні положення концепції Валлерштайна [Складено автором]

1. Світова система:	Розглядає світову систему як єдину систему, де різні країни та регіони взаємодіють і конкурують одна з одною в рамках глобальної структури. Він виділяє основні актори в системі: ядро, напівпериферію та периферію.
2. Експлуатація залежність:	Аналізує відносини між країнами з точки зору експлуатації та залежності. Країни в периферії зазвичай експлуатуються країнами у ядрі, і це впливає на стратегії експансії.
3. Цикли світової системи:	Вважає, що світова система перебуває в постійному стані зміни, і циклічність глобальних політичних і економічних зрушень впливає на міжнародні стратегії країн.

Сутність міжнародних стратегій експансії за Валлерштайном полягає в тому, що країни розвивають такі стратегії на основі свого положення в світовій системі. Країни в ядрі можуть використовувати експансію для збільшення свого впливу і здобуття нових ринків, тоді як країни в периферії можуть намагатися знайти способи вибратися з підзалежності та здобути більш вигідну позицію в світовій системі. Загалом, концепція Валлерштайна надає важливий ракурс для розуміння того, як міжнародні стратегії експансії взаємодіють з глобальною системою та впливають на розвиток країн та регіонів у світовому контексті.

Щодо Роберта Гілпіна та його визначення поняття міжнародних стратегій експансії. Одним із найважливіших творів Гілпіна є його книга "Глобальна політична економія: розуміння міжнародної економіки" (Global Political Economy: Understanding the International Economic Order). У цій книзі він аналізує взаємодію політики і економіки на світовому рівні і розглядає, як економічні фактори впливають на міжнародну політику і оборотно.

Сутність міжнародних стратегій експансії за Гілпіном може бути розглянута в контексті його досліджень глобальної політичної економії. Він визначав роль держав, міжнародних інституцій і корпорацій у глобальних економічних відносинах, а також досліджував, як економічні імперативи впливають на прийняття рішень стосовно міжнародних стратегій. Загальний підхід Гілпіна до міжнародних стратегій експансії може бути орієнтованим на те, як держави та інші актори взаємодіють в глобальному економічному середовищі, з урахуванням політичних та економічних чинників, які впливають на їх рішення та стратегії.

Щодо Енджела М. Вайатт-Вальтер є академічною дослідницею, яка спеціалізується на глобальних стратегіях підприємств та міжнародному бізнесі. Сутність міжнародних стратегій експансії за Е. Вайатт-Вальтер в основному полягає в дослідженні і аналізі стратегій, які компанії використовують для розширення на міжнародних ринках та досягнення успіху в глобальному бізнесі, це включає наступне:

Таблиця 1.2 – Сутність міжнародних стратегій експансії [Складено автором]

1. Міжнародний бізнес-розвиток:	Міжнародні стратегії експансії досліджують, як компанії розширюють свою діяльність за межами своїх внутрішніх ринків. Це може включати в себе експорт, спільні підприємства, придбання іноземних підприємств та інші методи.
2. Глобальні стратегії:	Дослідження Е. Вайатт-Вальтер можуть стосуватися різних аспектів глобальних стратегій компаній, таких як вибір ринків, конкурентні стратегії, управління ланцюгами постачання і інші.
3. Фактори успіху:	Важливим аспектом досліджень є аналіз факторів, які сприяють успішній міжнародній експансії, такі як культурна адаптація, управління ризиками, інновації та інші.
4. Регіональна специфіка:	Міжнародні стратегії експансії також можуть враховувати специфічні особливості різних регіонів і ринків, такі як: Азія, Європа, Північна Америка тощо.
5. Геополітичний вплив:	Дослідження можуть також займатися впливом геополітичних чинників на міжнародні стратегії експансії, такі як торговельні обмеження, політичні кризи та інші.

Сутність міжнародних стратегій експансії за Р. Кокс полягає в розумінні міжнародних стратегій як результату взаємодії суспільних структур, глобальних тенденцій, культури та ідей. Його теоретичні підходи спрямовані на аналіз впливу системних факторів на міжнародну поведінку країн і на роль культурних, ідеологічних та інших аспектів у формуванні міжнародних стратегій і є наступними:

Таблиця 1.3 – Аспекти формування міжнародних стратегій [Складено автором]

1. Критичний підхід:	Кокс підтримував критичний підхід до аналізу міжнародних відносин, відмовляючись від традиційних парадигм та підкреслюючи важливість розуміння соціальних і економічних структур у формуванні міжнародних стратегій.
2. Глобалізація та глобальні відносини:	Кокс досліджував процеси глобалізації та вплив глобальних структур на міжнародні стратегії країн. Він розглядав, як глобальні фактори формують можливості і обмеження для експансії і влади.
3. Влада та структура:	Кокс аналізував роль структурної влади в міжнародних відносинах. Він висував тезу про те, що структура міжнародних систем визначає стратегії країн і впливає на їхні відносини.
4. Роля ідей та культури:	Кокс також враховував важливість ідей, культури та суб'єктивних факторів у формуванні міжнародних стратегій. Він наголошував на важливості розуміння соціальних норм та переконань для аналізу міжнародних відносин.

Таблиця 1.4 – Ключові аспекти сутності міжнародних експансій за М.Рупертов
[Складено автором]

1. Мультинаціональні корпорації і глобальний бізнес:	Руперт досліджує вплив мультинаціональних корпорацій на міжнародні стратегії експансії країн. Він аналізує, як великі корпорації впливають на економіку, політику та суспільство у різних країнах та регіонах.
2. Глобальна фінансова система:	Руперт розглядає роль глобальної фінансової системи у формуванні міжнародних стратегій. Він аналізує фінансові інструменти, які використовуються для фінансування економічних та політичних цілей.
3. Глобальна економіка і торгівля:	Руперт розглядає міжнародну торгівлю та економіку як ключові фактори в міжнародних стратегіях експансії. Він вивчає вплив глобальної торгівлі на розвиток країн формування торгових стратегій.
4. Політичний вплив та регулювання:	Руперт також аналізує вплив політичних і регуляторних чинників на міжнародні стратегії експансії. Він досліджує, як уряди та міжнародні організації впливають на бізнес та міжнародний ринок.

Сутність міжнародних стратегій експансії за М. Рупертом полягає в розумінні того, як економічні та фінансові чинники, включаючи мультинаціональні корпорації та глобальну фінансову систему, впливають на міжнародні стратегії країн та суб'єктів у глобальному контексті. Він допомагає розуміти, як глобальні економічні, фінансові та торговельні фактори впливають на прийняття рішень і відбуваються в міжнародних відносинах.

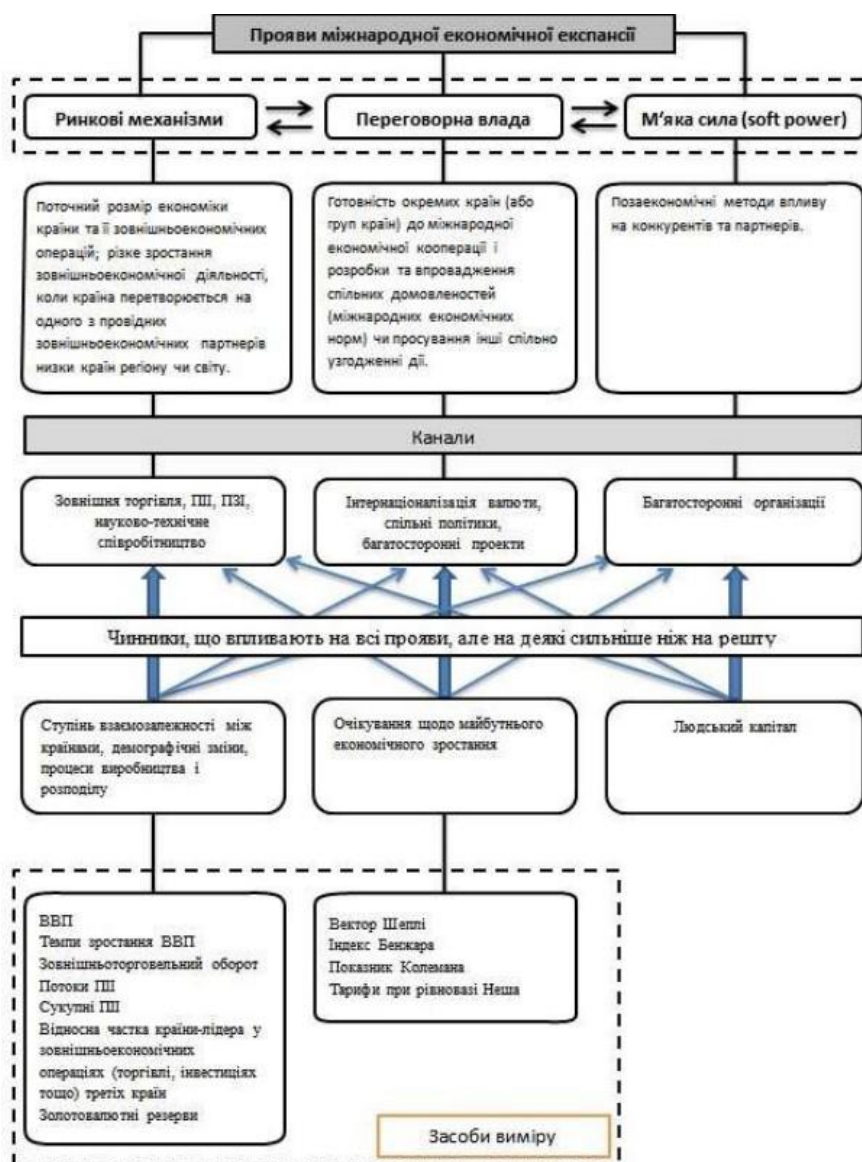

Рисунок 1.1. - Теоретичний вимір поняття економічної експансії [13]

Міжнародні стратегії експансії відіграють важливу роль у політичному, економічному та геополітичному контексті. Їхнє значення полягає у наступному:

Таблиця 1.5 – Міжнародні стратегії експансії [Складено автором]

1. Економічний розвиток	Міжнародні стратегії експансії дозволяють країнам розширювати свій економічний вплив за кордонами. Це може включати розширення міжнародної торгівлі, інвестиції в іноземні компанії, створення спільних підприємств тощо. Економічна експансія може призвести збільшення ВВП країни і створення нових робочих місць.
2. Геополітичний вплив	Міжнародні стратегії експансії можуть бути використані для збільшення впливу країни на міжнародній арені. Це може включати розширення воєнної присутності, створення впливових міжнародних організацій тощо.
3. Доступ до ринків та ресурсів	Міжнародні стратегії експансії можуть допомогти країнам отримати доступ до нових ринків для своїх товарів і послуг або до важливих природних ресурсів. Це може сприяти збільшенню обсягів торгівлі та забезпеченню стійкого джерела ресурсів.
4. Захист національних інтересів	Міжнародні стратегії експансії можуть бути використані для захисту національних інтересів країни. Це включає в себе заходи, спрямовані на забезпечення безпеки, підтримку союзників, боротьбу зі збройними конфліктами тощо.
5. Дипломатія та взаємодія	Міжнародні стратегії експансії можуть сприяти розвитку дипломатичних відносин і співробітництва між країнами. Це дозволяє розв'язувати міжнародні проблеми та конфлікти шляхом переговорів і взаємодії.
6. Глобальна стабільність	Ефективні міжнародні стратегії експансії можуть сприяти глобальній стабільності та співпраці. Це важливо для забезпечення миру, стабільності та розвитку у всьому світі.

Загальна роль міжнародних стратегій експансії полягає в забезпеченні економічного, політичного та геополітичного впливу країн на міжнародній арені і в сприянні розвитку співпраці та стабільності у світі.

Економічний розвиток в контексті міжнародних стратегій експансії проявляється в різних аспектах: збільшення міжнародної торгівлі: Міжнародні стратегії експансії дозволяють компаніям і країнам розширювати свої ринки і отримувати доступ до нових споживачів та партнерів. Це призводить до зростання обсягів міжнародної торгівлі, що сприяє економічному розвитку. Інвестиції та створення робочих місць: Експансія на зовнішні ринки може включати інвестиції у нові ринки або створення філіалів та підприємств за кордоном. Це допомагає створювати нові робочі місця як в самій країні, так і в країнах, де реалізуються міжнародні стратегії. Збільшення обсягів виробництва: Розширення економічного присутності на міжнародних ринках може призвести до збільшення обсягів виробництва товарів і послуг. Це сприяє зростанню виробництва та підвищенню продуктивності. Диверсифікація ризиків: Міжнародні стратегії експансії дозволяють розподіляти ризики між різними ринками та географічними областями. Це допомагає зменшити вразливість до ризиків, пов'язаних з одним ринком або регіоном. Приріст прибутку: Збільшення міжнародної присутності дозволяє компаніям розширити свій обсяг продажів і, відповідно, отримувати більше прибутку. Це може сприяти фінансовому здоров'ю компаній та збільшенню їхньої ринкової цінності. Розвиток інфраструктури: Розширення бізнесу за кордон може вимагати інвестицій у розвиток інфраструктури, що, в свою чергу, сприяє поліпшенню якісної інфраструктури в конкретній країні чи регіоні. Співпраця та обмін технологіями: Міжнародні стратегії експансії допомагають сприяти обміну технологіями та знаннями між різними країнами. Це може призвести до інновацій та підвищення технічного рівня. Загалом, економічний розвиток, спричинений міжнародними стратегіями експансії, може призвести до збільшення ефективності, конкурентоспроможності та довгострокового сталого розвитку економіки країни.

Глобальний вплив міжнародних стратегій експансії проявляється у різних аспектах та впливає на різні сфери життя, включаючи політику, економіку,

культуру та геополітику. Ось деякі з проявів цього глобального впливу: Глобальна економіка: міжнародні стратегії експансії сприяють інтеграції економік різних країн та регіонів. Це призводить до створення глобальних цінних ланцюгів, збільшення обсягів міжнародної торгівлі та залучення іноземних інвестицій. Все це впливає на глобальний економічний розвиток. Глобальний бізнес: міжнародні корпорації та компанії, що використовують міжнародні стратегії експансії, мають глобальний вплив на бізнес-середовище. Вони створюють робочі місця, споживають ресурси та впливають на конкуренцію на світовому ринку. Геополітика: міжнародні стратегії експансії можуть впливати на геополітичну картину світу. Країни, що активно розвивають міжнародні стратегії, можуть змінювати свою геополітичну позицію та вплив у регіоні та світі. Глобальний обмін культурою: Міжнародна експансія сприяє обміну культурними цінностями та знаннями між країнами. Це сприяє збагаченню культурної різноманітності та сприяє культурній взаємодії. Глобальні виклики та проблеми: міжнародні стратегії можуть впливати на глобальні виклики, такі як зміна клімату, боротьба зі збройними конфліктами, обмежені ресурси тощо. Міжнародні стратегії можуть бути використані для спільного розв'язання цих проблем через міжнародний співробітництво. Міжнародні відносини та дипломатія: експансія країн та міжнародних акторів може впливати на міжнародні відносини і політику. Вона може змінювати баланс сил, сприяти міжнародним домовленостям та переговорам. Загалом, глобальний вплив міжнародних стратегій експансії проявляється у багатьох аспектах світового розвитку і визначає хід подій в різних сферах життя, від економіки до політики і культури.

Доступ до ринків та ресурсів є одним з ключових аспектів міжнародних стратегій експансії. Він проявляється у наступних аспектах:

- Розширення ринків збуту: Міжнародні стратегії експансії дозволяють компаніям розширити свою базу клієнтів і отримати доступ до нових ринків для своїх товарів і послуг. Це може призвести до збільшення обсягів продажів і прибутку компаній.

- Залучення іноземних інвестицій: Міжнародна експансія може включати привертання іноземних інвестицій, які можуть бути використані для розширення виробництва, розвитку нових проектів та підвищення конкурентоспроможності компанії.

- Доступ до природних ресурсів: Міжнародні стратегії експансії можуть дозволити компаніям отримати доступ до природних ресурсів, таких як нафта, газ, мінерали, ліси та інші сировини. Це важливо для забезпечення стійких джерел сировини для виробництва.

- Зниження виробничих витрат: Іноді міжнародні стратегії експансії дозволяють компаніям знизити виробничі витрати, наприклад, через доступ до дешевої праці або ефективніших технологій в інших країнах.

- Диверсифікація ризиків: Експансія на іноземні ринки допомагає компаніям розподілити ризики між різними ринками та географічними областями. Це дозволяє зменшити вразливість до змін на конкретному ринку.

- Розширення обсягів виробництва: Міжнародна експансія може призвести до збільшення обсягів виробництва і, відповідно, збільшення потужностей виробництва компанії.

- Забезпечення конкурентної переваги: Доступ до іноземних ринків і ресурсів може допомогти компаніям зберегти конкурентну перевагу в своєму секторі, а також розвивати нові продукти та послуги. Загалом, доступ до ринків та ресурсів є важливим аспектом міжнародних стратегій експансії, оскільки він дозволяє компаніям розширювати свій бізнес та отримувати нові можливості для розвитку та зростання.

Захист національних інтересів є однією з ключових мет цілей міжнародних стратегій експансії для багатьох країн і суб'єктів, і він проявляється у наступних аспектах:

- Політичний лобізм: Країни, які виходять на міжнародні ринки, часто використовують політичний лобізм для захисту своїх інтересів. Це включає в себе вплив на міжнародні угоди, договори і стандарти, що регулюють торгівлю та інші аспекти економічних відносин.

- Захист інтелектуальної власності: Країни можуть вживати заходів для захисту своєї інтелектуальної власності в інших країнах, наприклад, через укладення міжнародних угод і патентних правил.

- Тарифи та бар'єри: Країни можуть встановлювати тарифи і торговельні бар'єри для захисту власних виробників від іноземної конкуренції. Це може включати в себе введення антидемпінгових заходів або обмежень на імпорт.

- Захист національних компаній: Країни можуть сприяти захисту та підтримці своїх національних компаній в міжнародних операціях, надавати фінансову підтримку або сприяти їхньому доступу до нових ринків.

- Врегулювання іноземних інвестицій: Країни можуть встановлювати правила та обмеження для іноземних інвестицій, щоб забезпечити, що такі інвестиції не завдають шкоди національним інтересам, особливо в сферах, які важливі для безпеки та соціального розвитку.

- Забезпечення національної безпеки: Країни також можуть використовувати міжнародні стратегії експансії для забезпечення національної безпеки, включаючи контроль над ресурсами та розвиток союзів та союзництв для оборони та суверенітету.

- Взаємодія з міжнародними організаціями: Країни можуть взаємодіяти з міжнародними організаціями, такими як ООН, Світова торговельна організація та інші, для захисту своїх інтересів і впливу на міжнародну політику.

Дипломатія та взаємодія важливі в міжнародних стратегіях експансії і проявляються в наступних аспектах:

- Встановлення та підтримка дипломатичних відносин: країни, які розглядають можливості міжнародної експансії, сприяють встановленню дипломатичних відносин з іншими країнами. Дипломати ведуть переговори, укладають договори та роблять угоди, які стимулюють співпрацю.

- Захист національних інтересів: дипломатія використовується для захисту національних інтересів в міжнародних відносинах. Дипломати ведуть переговори, щоб забезпечити, що угоди та умови враховують інтереси країни, зокрема щодо торговельних угод, інвестицій, прав інтелектуальної власності та інших аспектів. -

Вирішення конфліктів та медіація: дипломати можуть відігравати важливу роль у вирішенні міжнародних конфліктів та медіації між сторонами. Це сприяє стабільності та сприяє мирному розв'язанню суперечок.

- Укладення міжнародних угод: дипломати укладають міжнародні угоди, що сприяють взаємному співробітництву між країнами. Це може включати в себе угоди про вільну торгівлю, двосторонні угоди про співпрацю в галузі науки та технологій, а також угоди про захист навколишнього середовища.

- Розвиток міжнародних союзів і партнерств: дипломатія допомагає в розвитку міжнародних союзів і партнерств, які можуть бути корисними для країни в рамках міжнародної експансії. Це може включати в себе участь у міжнародних організаціях, таких як ООН, Світова торговельна організація та інші.

- Розробка стратегій та політик: дипломати допомагають в урізноманітненні та розробці міжнародних стратегій та політик для країни, сприяючи успішному виходу на міжнародні ринки та економічному розвитку.

- Забезпечення безпеки та стабільності: дипломатія може бути використана для забезпечення безпеки та стабільності в регіоні та світі, сприяючи укладенню міжнародних угод та домовленостей щодо різних аспектів міжнародних відносин. Дипломатія та взаємодія важливі в міжнародних стратегіях експансії, оскільки вони допомагають країнам співпрацювати з іншими суб'єктами та досягати своїх цілей у міжнародних відносинах.

Глобальна стабільність грає важливу роль в міжнародних стратегіях експансії, оскільки забезпечує сприятливе середовище для розвитку міжнародних відносин та успішної експансії. Вона проявляється в наступних аспектах:

- Політична стабільність: глобальна стабільність передбачає відсутність значущих конфліктів та політичних криз у світі. Політична стабільність важлива для того, щоб країни могли розглядати можливості експансії на інші ринки без загрози політичної нестабільності.

- Економічна стабільність: глобальна стабільність також передбачає стабільність в світовій економіці. Зменшення фінансових криз, стабільність

обмінних курсів та рівновагу в зовнішньоекономічних відносинах створюють сприятливі умови для економічного розвитку та міжнародної експансії.

- Мирне вирішення конфліктів: глобальна стабільність сприяє мирному вирішенню міжнародних конфліктів та суперечок, що робить можливим економічну співпрацю та розвиток між країнами.

- Розвиток міжнародних правил та стандартів: глобальна стабільність сприяє укладенню міжнародних угод та створенню правил та стандартів, які регулюють міжнародні відносини. Це допомагає компаніям та країнам оперувати в однакових умовах на світовому ринку.

- Збереження міжнародного порядку: глобальна стабільність сприяє збереженню принципів міжнародного права, які регулюють взаємодію між країнами.

- Гуманітарні аспекти: глобальна стабільність допомагає зменшити глобальні гуманітарні кризи та призводить до поліпшення якості життя населення в різних частинах світу.

- Забезпечення стійкого розвитку: глобальна стабільність є ключовим фактором для сталого розвитку, оскільки сприяє зменшенню відсталості, боротьбі з бідністю та забезпеченню сталого господарського зростання. Глобальна стабільність важлива для успішної міжнародної експансії, оскільки створює передумови для безпечної та стійкої співпраці між країнами та суб'єктами.

Висновок, у наш час, коли світова економіка стає все більш глобальною та підприємства конкурують на міжнародних ринках, міжнародні стратегії експансії стають ключовим інструментом для розвитку та виживання бізнесу. Ця ділова практика має важливу сутність, роль та значення, які варто враховувати для успішного впровадження та використання в контексті міжнародного бізнесу. Сутність міжнародних стратегій експансії полягає в розробці та впровадженні планів для виходу на нові міжнародні ринки або збільшення географічної присутності. Це включає в себе вибір оптимального методу входу, розробку маркетингових стратегій та управління ризиками. Міжнародні стратегії експансії дозволяють підприємствам адаптуватися до нових умов, диверсифікувати свою

діяльність та забезпечувати стаке зростання. Роль міжнародних стратегій експансії полягає в розширенні можливостей для підприємств. Вони допомагають отримувати доступ до нових ринків, збільшувати обсяги продажів, зменшувати ризики, пов'язані з концентрацією на одному ринку, і сприяють розвитку нових інноваційних рішень. Міжнародні стратегії експансії виконують роль моста між глобальною стратегією підприємства та конкретними ринками, де вони діють. Значення міжнародних стратегій експансії важливе для підприємств у сучасному світі. Вони дозволяють збільшити дохід та прибуток, створити нові ринкові можливості та забезпечити конкурентоспроможність на міжнародній арені. Такі стратегії допомагають підприємствам адаптуватися до змін в світовій економіці та використовувати нові ринкові перспективи.

Отже, міжнародні стратегії експансії є важливим інструментом для розвитку підприємств у глобальному бізнес-середовищі. Вони дозволяють підприємствам розширювати свою географічну присутність, забезпечувати стабільний ріст та досягати успіху на міжнародних ринках.

1.2. Класифікація міжнародних стратегій експансії

Міжнародна стратегія експансії - це план або стратегія, яку підприємство обирає для виходу на зовнішні ринки або розширення своєї діяльності за межами внутрішнього ринку. Ця стратегія може включати в себе різні підходи, залежно від цілей, ресурсів та умов компанії. Основні класифікації міжнародних стратегій експансії включають наступні:

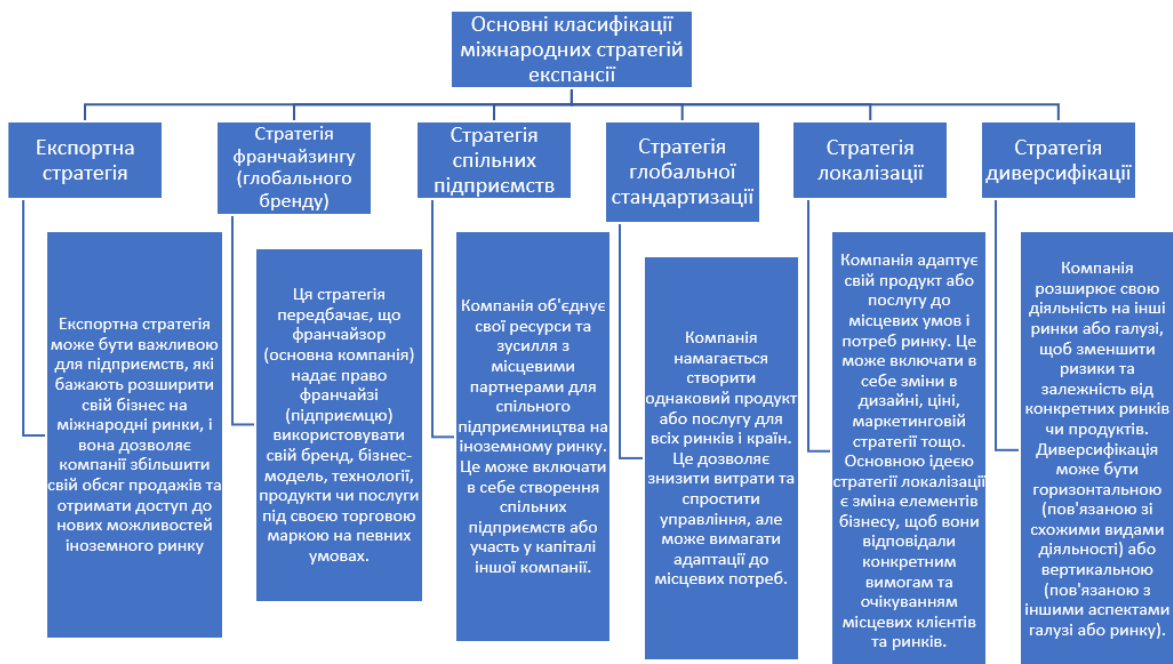

Рисунок 1.2 – Основні класифікації міжнародних стратегій експансії [Складено автором]

1) Експортна стратегія:

- Прямий експорт: компанія продає свої товари чи послуги безпосередньо іноземним споживачам чи іншим компаніям.
- Непрямий експорт: компанія використовує посередників, таких як дистриб'ютори, агенти або торгові посередники, для продажу продукції на зовнішніх ринках.
- Адаптація до місцевих умов: експортна стратегія може вимагати адаптації продукції чи послуг до особливостей і вимог місцевих ринків. Ця адаптація може включати в себе зміни в упаковці, маркуванні, ціні, дизайні і т. д.

- Митні та регуляторні питання: експортери повинні дотримуватися митних і торговельних правил та норм різних країн, що може включати в себе сплату мит та податків, отримання необхідних ліцензій та дотримання місцевих норм та стандартів.

Експортна стратегія може бути важливою для підприємств, які бажають розширити свій бізнес на міжнародні ринки, і вона дозволяє компанії збільшити свій обсяг продажів та отримати доступ до нових можливостей іноземного ринку.

2) Стратегія франчайзингу (глобального бренду): Компанія надає право іншим підприємствам використовувати свою торгову марку, бренд, технології та бізнес-модель у замін за фіксовану плату та відсоток від обороту.

Стратегія франчайзингу може бути ефективним варіантом міжнародної експансії для компаній, оскільки дозволяє розширювати бізнес на зовнішні ринки, використовуючи місцеві ресурси і підприємців (франчайзі). Ця стратегія передбачає, що франчайзор (основна компанія) надає право франчайзі (підприємцю) використовувати свій бренд, бізнес-модель, технології, продукти чи послуги під своєю торговою маркою на певних умовах. Основні переваги стратегії франчайзингу як міжнародної експансії включають:

- Мінімальні інвестиції франчайзора: франчайзор передає частину відповідальності за розширення бізнесу франчайзі, який фінансує відкриття та управління новими підрозділами. Це дозволяє франчайзору знизити витрати на експансію.

- Швидке розширення: франчайзинг дозволяє компанії швидко впроваджувати свій бренд та продукти на нових ринках завдяки участі локальних франчайзі в розширенні мережі.

- Залучення місцевого знання: франчайзі часто мають глибокі знання про місцевий ринок та попит, що дозволяє адаптувати бізнес-модель та пропозицію до місцевих умов.

- Розподіл ризиків: Ризики, пов'язані з експансією на зовнішні ринки, діляться між франчайзором і франчайзі, що допомагає зменшити фінансовий та операційний ризик.

- Іншомовна мова та культурна адаптація: Франчайзор може отримати підтримку франчайзі щодо мови та культурної адаптації, що полегшує впровадження на новому ринку.

Проте стратегія франчайзингу також має свої виклики та обмеження, такі як необхідність зберігати стандарти якості та бренду в усіх франчайзі, обмеження у контролі за бізнесом та можливість конфліктів між франчайзором і франчайзі. Тому важливо обговорити всі деталі та умови франчайзингового договору, і забезпечити чітке взаєморозуміння між франчайзором і франчайзі перед розпочатком міжнародного розширення.

3) Стратегія спільних підприємств: Компанія об'єднує свої ресурси та зусилля з місцевими партнерами для спільного підприємництва на іноземному ринку. Це може включати в себе створення спільних підприємств або участь у капіталі іншої компанії.

Основні характеристики стратегії спільних підприємств як міжнародної експансії включають:

- Поділ ризиків і витрат: компанії, які об'єднуються у спільне підприємство, ділять ризики та інвестиції, що може допомогти зменшити фінансовий та операційний ризик.

- Доступ до місцевих ресурсів: спільні підприємства можуть використовувати місцевий ринок, знання та контакти для розвитку свого бізнесу на іноземному ринку.

- Можливість спільної розробки та інновацій: компанії можуть спільно розробляти нові продукти, технології чи послуги, що допомагає підвищити конкурентоспроможність.

- Відповідність місцевим регуляторним вимогам: такі підприємства можуть легше адаптувати свою діяльність до місцевих законів та нормативів завдяки знанням та досвіду місцевого партнера.

- Підсилення маркетингу та дистрибуції: спільні підприємства можуть використовувати маркетингові та дистрибуційні канали місцевого партнера для продажу своєї продукції на іноземних ринках

4) Стратегія глобальної стандартизації: Компанія намагається створити однаковий продукт або послугу для всіх ринків і країн. Це дозволяє знизити витрати та спростити управління, але може вимагати адаптації до місцевих потреб.

Головною ідеєю цієї стратегії є створення однакового, стандартизованого продукту або послуги, який може бути вдало проданий на різних ринках, без значного зміння його характеристик.

Основні переваги стратегії глобальної стандартизації як міжнародної експансії включають:

- Зменшення витрат: стандартизація дозволяє компаніям економити кошти на дослідженнях та розробці, виробництві та маркетингу, оскільки однаковий продукт може бути вироблений і розрекламований на багатьох ринках.

- Вища якість та послуги: глобальна стандартизація дозволяє компаніям забезпечувати однакову якість продукту або послуги на всіх ринках, що може позитивно позначитися на репутації компанії та задоволенні клієнтів.

- Масштабність: компанії можуть скористатися економією великих масштабів, пропонуючи однаковий продукт на багатьох ринках, що дозволяє підвищити ефективність виробництва і знизити витрати.

- Збільшення конкурентоспроможності: Ідентичність продукту або бренда на всіх ринках може допомогти компанії підсилити свою конкурентоспроможність на світовому рівні.

5) Стратегія локалізації: Компанія адаптує свій продукт або послугу до місцевих умов і потреб ринку. Це може включати в себе зміни в дизайні, ціні, маркетинговій стратегії тощо.

Основною ідеєю стратегії локалізації є зміна елементів бізнесу, щоб вони відповідали конкретним вимогам та очікуванням місцевих клієнтів та ринків.

Основні переваги стратегії локалізації як міжнародної експансії включають:

- Пристосування до місцевого попиту: компанія може пристосувати свій продукт або послугу до конкретних потреб і смаків місцевих клієнтів, що сприяє збільшенню попиту та конкурентоспроможності.

- Зменшення культурних та лінгвістичних бар'єрів: використання місцевої мови, символіки та культурних аспектів допомагає залучити клієнтів та покращити сприйняття бренду.

- Дотримання регуляторних вимог: локалізація дозволяє компанії відповідати місцевим законам, стандартам та регуляторним вимогам на різних ринках.

- Збільшення лояльності клієнтів: адаптація до місцевих умов допомагає компанії будувати стійкі стосунки з клієнтами та виробляти продукти, які відповідають їх очікуванням.

- Зменшення конкуренції: локалізована стратегія може допомогти компанії відрізнити себе від конкурентів та отримати конкурентні переваги на місцевих ринках.

б) Стратегія диверсифікації: Компанія розширює свою діяльність на інші ринки або галузі, щоб зменшити ризики та залежність від конкретних ринків чи продуктів. Диверсифікація може бути горизонтальною (пов'язаною зі схожими видами діяльності) або вертикальною (пов'язаною з іншими аспектами галузі або ринку). Основні характеристики стратегії диверсифікації як міжнародної експансії включають:

- Введення нових продуктів або послуг: компанія розширює свій асортимент, представляючи нові товари або послуги на іноземних ринках, які можуть бути пов'язані або непов'язані з її основним бізнесом.

- Ризик та можливості: диверсифікація може допомогти розподілити ризики, пов'язані з основним бізнесом, та створити нові можливості для прибутку.

- Підсилення позицій: компанія може використовувати диверсифікацію, щоб посилити свою конкурентоспроможність на ринку або розширити свою географічну присутність.

- Запити на дослідження ринку: для диверсифікації на новий ринок компанія повинна провести дослідження ринку, щоб зрозуміти потреби та вимоги місцевих клієнтів.

- Управління різнобіжністю: компанія повинна бути готовою ефективно управляти різними бізнес-лініями та брати до уваги їх особливості.

Важливо відзначити, що диверсифікація може бути ризикованою стратегією, оскільки вимагає великих інвестицій, досліджень та управління, і не завжди гарантує успіх. Вибір стратегії диверсифікації повинен ґрунтуватися на аналізі конкретних можливостей і загроз для компанії на іноземних ринках, а також на її бізнес-моделі та ресурсах.

Вибір конкретної стратегії експансії залежить від багатьох факторів, таких як цілі компанії, ресурси, ризики, конкурентне середовище та особливості ринку, на який вона спрямована. Загалом, вибір конкретної міжнародної стратегії експансії повинен враховувати індивідуальні особливості підприємства та ринку, на якому воно діє. Ретельний аналіз і врахування всіх факторів допоможе підприємству здійснити успішну експансію та досягти своїх цілей на міжнародному рівні.

Висновок, у контексті сучасного світового бізнесу і конкурентного глобального середовища, класифікація міжнародних стратегій експансії є важливим інструментом для підприємств, що прагнуть розширити свою географічну присутність та досягти міжнародного успіху. За допомогою цієї класифікації можна краще розуміти і категоризувати різні підходи та стратегії, що використовуються для входу на міжнародні ринки. В ході аналізу було виділено кілька ключових класів міжнародних стратегій експансії, включаючи експортні, імпортозаміщувальні, стратегії ліцензування та франчайзингу, стратегії альянсів та спільних підприємств, а також стратегії глобальної інтеграції. Кожен з цих класів має свої унікальні особливості та підходи, які можна вибрати в залежності від цілей, ресурсів та специфіки конкретного підприємства. Значення класифікації міжнародних стратегій експансії полягає у тому, що вона допомагає підприємствам визначити оптимальний спосіб входу на міжнародний ринок та розробити

стратегію, яка відповідає їхнім цілям і ресурсам. Це також сприяє підвищенню ефективності та зменшенню ризиків міжнародної експансії, дозволяючи краще розуміти та адаптуватися до специфіки ринку та культурних особливостей кожної країни. Отже, класифікація міжнародних стратегій експансії є важливим інструментом для підприємств, що прагнуть досягти успіху на міжнародних ринках. Вона допомагає підприємствам визначити найбільш підходящу тактику для досягнення їхніх міжнародних цілей і сприяє створенню стратегій, які враховують усі аспекти ефективного ведення бізнесу за кордоном.

1.3. Методологічний інструментарій формування міжнародних стратегій експансії

Методологічні інструменти та форми економічної експансії міжнародних стратегій можуть включати різні підходи, методи та інструменти для досягнення мети розширення бізнесу на міжнародні ринки. Ось деякі з них:

- Аналіз ринку: Один з основних інструментів для вибору стратегії економічної експансії. Включає в себе оцінку ринкового потенціалу, аналіз конкурентів, ідентифікацію цільових аудиторій та визначення маркетингових можливостей.

- SWOT-аналіз: Допомогає ідентифікувати сильні та слабкі сторони компанії, а також можливості та загрози на зовнішньому ринку.

- Аналіз PESTEL: Використовується для визначення впливу політичних, економічних, соціокультурних, технологічних, екологічних та юридичних факторів на міжнародну експансію.

- Матриця Бостонської консалтингової групи (BCG): Використовується для класифікації продуктів чи бізнес-одиниць компанії на основі їхнього ринкового частку та темпів зростання.

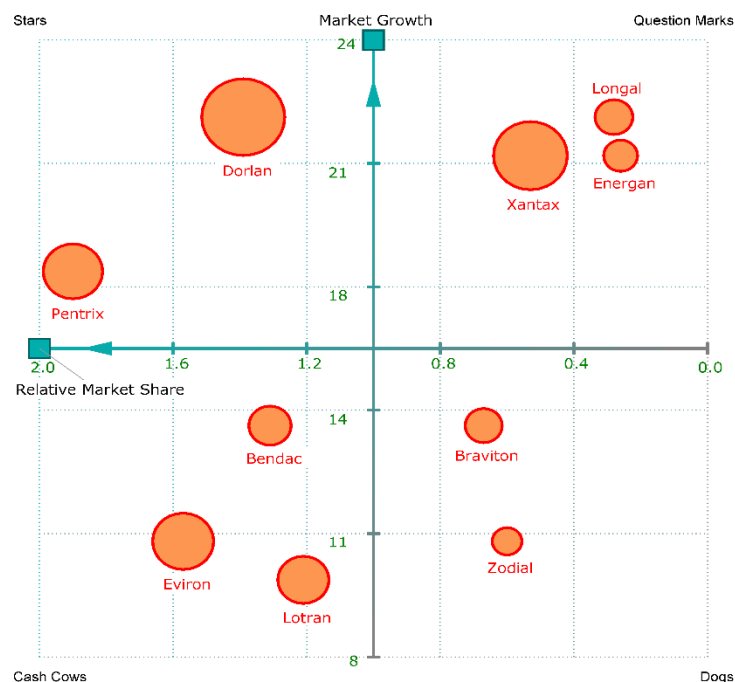

Рисунок 1.3. – Матриця Бостонської консалтингової групи (BCG) [14]

- Модель "П'ять сил Портера": Допомагає оцінити привабливість галузі та рівень конкуренції.

- Аналіз Value Chain (аналіз ланцюжка створення вартості): Допомагає ідентифікувати оптимальні стратегії для розширення ланцюжка створення вартості на міжнародних ринках.

- Матриця Ансоффа: Визначає чотири можливі стратегії росту, включаючи розвиток ринку, розвиток продукту, розвиток ринку та продукту, та диверсифікацію.

- Методи оптимізації логістичних процесів: Включають в себе методи планування запасів, управління ланцюжком постачання та оптимізації доставки, щоб забезпечити ефективність і зниження витрат у міжнародних постачальницьких ланцюгах.

- Форми економічної експансії: Включають в себе експорт, імпорт, створення спільних підприємств, франчайзинг, аутсорсинг, ліцензію та інші.

- Інтернет-маркетинг та соціальні медіа: Використання онлайн-ресурсів для просування продуктів чи послуг на міжнародних ринках.

- Міжнародний маркетинг та реклама: Розробка міжнародних маркетингових та рекламних кампаній для привертання уваги міжнародних клієнтів.

Ці інструменти та форми використовуються компаніями для розробки та впровадження стратегій міжнародної експансії, які відповідають їхнім конкретним потребам та метам.

Висновок, методологічний інструментарій формування міжнародних стратегій експансії виявляється надзвичайно важливим для успішної інтеграції підприємства на міжнародних ринках. Під час дослідження та аналізу цієї теми стало очевидним, що визначення методології і правильний вибір інструментів є ключовими аспектами формування та реалізації міжнародних стратегій експансії. Методологічний підхід до формування міжнародних стратегій експансії допомагає підприємствам структурувати свій підхід до міжнародної експансії, використовуючи систематичний інструментарій для аналізу внутрішніх та

зовнішніх факторів, визначення цілей та обґрунтування стратегічних рішень. Методологія надає можливість оцінити потенціал міжнародних ринків, а також визначити оптимальні стратегії та методи входу, що відповідають конкретним обставинам та цілям підприємства. Інструменти, що входять в методологічний арсенал формування міжнародних стратегій експансії, включають аналіз SWOT, аналіз PESTEL, моделі Портера, матрицю Бостонської консалтингової групи (BCG), матрицю Ансоффа та інші. Вони надають можливість об'єктивно оцінити внутрішні та зовнішні чинники, які впливають на прийняття стратегічних рішень, і вибрати оптимальну стратегію, яка відповідає меті та обставинам підприємства. Важливість методологічного інструментарію полягає в тому, що він допомагає підприємствам не лише планувати свою міжнародну експансію, але й ефективно реалізовувати обрані стратегії. Це дозволяє підприємствам мінімізувати ризики та максимізувати вигоди від своєї міжнародної діяльності. У цьому контексті методологічний інструментарій є невід'ємною частиною успішної міжнародної стратегії експансії.

Отже, використання методологічного інструментарію для формування міжнародних стратегій експансії на макрорівні країни є ключовим етапом для успішного входження на нові ринки. SWOT-аналіз, PESTEL-аналіз, матриця вибору ринків, модель "п'ять сил" конкуренції, аналіз кластерів і глобальних ланцюгів постачання взаємодіють для ідентифікації можливостей та визначення ризиків. Результативна стратегія включає в себе цільове позиціонування, ефективні стратегії маркетингу та збуту, а також ретельний аналіз ризиків. Всі ці елементи допомагають країні забезпечити стабільний розвиток на міжнародних ринках, а також, впевнено рухатися в напрямку міжнародної експансії, забезпечуючи обґрунтовані стратегічні рішення та високий рівень підготовки до викликів глобального бізнес-середовища.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПАНСІЇ КНР

2.1. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності Китаю

Зовнішня економіка Китаю є ключовим фактором у формуванні його економічного ландшафту та глобальної економічної динаміки. Здатність Китаю високо інтегрувати свою економіку у світовий ринок значно впливає на його внутрішній розвиток, створює транснаціональні взаємозв'язки та визначає геополітичну роль країни.

Зовнішньоекономічна діяльність країн світу включає всі економічні відносини, які ця країна має з іншими країнами. ключовими аспекти зовнішньоекономічної діяльності виглядають таким чином:

- Експорт і імпорт товарів: КНР є одним із найбільших експортерів у світі. Його експортні товари включають електроніку, одяг, вироби з металу та інші товари. Китай також є одним із найбільших імпортерів сировини, енергетичних ресурсів та інших товарів.

- Світові інвестиції: вони реалізуються через китайські прямі інвестиції (КПІ), будівництво інфраструктури та участь у глобальних проектах, таких як "Один пояс, один шлях".

- Міжнародна торгівля та валютний обмін: КНР намагається активно розширювати свої торговельні відносини з різними країнами, укладаючи угоди про вільну торгівлю та укладаючи партнерські угоди. Крім того, китайський юань поступово набуває статусу міжнародної резервної валюти. Китай грає все більшу роль у міжнародних економічних інституціях, таких як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк та Шанхайська організація співробітництва.

- Торговельні відносини з регіональними і глобальними блоками: КНР активно взаємодіє з іншими країнами та регіональними блоками, такими як Азіатсько-Тихоокеанське економічне співтовариство та БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай, ПАР).

На початку 2023 року, Китай продовжує зберігати своє лідерство у світі за обсягом експорту та стабільним торговельним балансом. За даними Народного Банку Китаю, експортна діяльність країни є ключовим стимулом економічного росту. За цим періодом відзначається високий попит на "вироблене в Китаї", що підтримує високі темпи експорту. Загалом, стан торгівлі Китаю залишається динамічним, відзначається розширенням ринків збуту та постійним покращенням торговельного балансу. Це свідчить про високий рівень конкурентоспроможності китайських товарів та ефективність зовнішньоекономічної стратегії країни в умовах глобальних викликів.

Геополітичні фактори відіграють суттєву роль у формуванні торговельних відносин Китаю. Відносини з США, зокрема торговельні напруги та санкції, вказують на значний вплив на експорт та імпорт китайських товарів. Ці геополітичні конфлікти можуть впливати на торговельні обсяги та викликати зміни в структурі торгівлі. Наприклад, тарифні воєнни між США та Китаєм можуть спричинити зростання вартості деяких товарів та послуг, що впливає на конкурентоспроможність китайських експортерів. Санкції можуть обмежувати доступ до деяких ринків та впливати на торговельні партнерства.

З іншого боку, геополітичні ініціативи, такі як "Шовковий Шлях", можуть змінювати динаміку торговельних відносин. Розширення впливу Китаю у регіональних блоках може визначати нові торговельні маршрути та стимулювати експорт. У цілому, геополітичне оточення має важливий вплив на торговельну стратегію Китаю, визначаючи його здатність адаптуватися до змін у міжнародному середовищі та забезпечувати стійкість свого зовнішньоекономічного сектора.

На тлі високих геополітичних ризиків, сильної інфляції та енергоризиків, що залишаються, Китай може в черговий раз витягнути світову економіку на прийнятні показники зростання. У 2023 році влада Китаю поставила за мету підняти ВВП на 5% 2023 року. Це нижче, ніж торішня мета уряду в 5,5%, яка так і не була досягнута. У 2022 році економіка країни зросла на 3% через вплив суворої політики уряду щодо боротьби з COVID-19. Одночасно із встановленням мети китайська влада не представила очікуваних аналітиками масштабних планів

стимулювання економіки. Без сумніву, заходи стимулювання будуть, але вони не будуть надмірними та надмасштабними.

Відновлення економічної активності в Китаї поки що не такий очевидний факт. Макроекономічні показники країни поки що різноспрямовані. За підсумками січня-лютого спостерігається певне покращення за окремими показниками: зростання в промисловості становило 2,4% р./р. (очікувалося – 2,6% р/р); роздрібні продажі зросли на 3,5% р/р. (3,5% р/р); інвестиції в основний капітал збільшились на 5,5% р/р. (4,4% р/р).

Індекси ділової активності також свідчать про зростання. Китайський промисловий індекс менеджерів із закупівель (PMI) у лютому зріс до 52,6 пункту, набагато сильніший за прогнози (50,5 п.). Значення індексу перевищує в промисловому секторі цей рівень другий місяць поспіль.

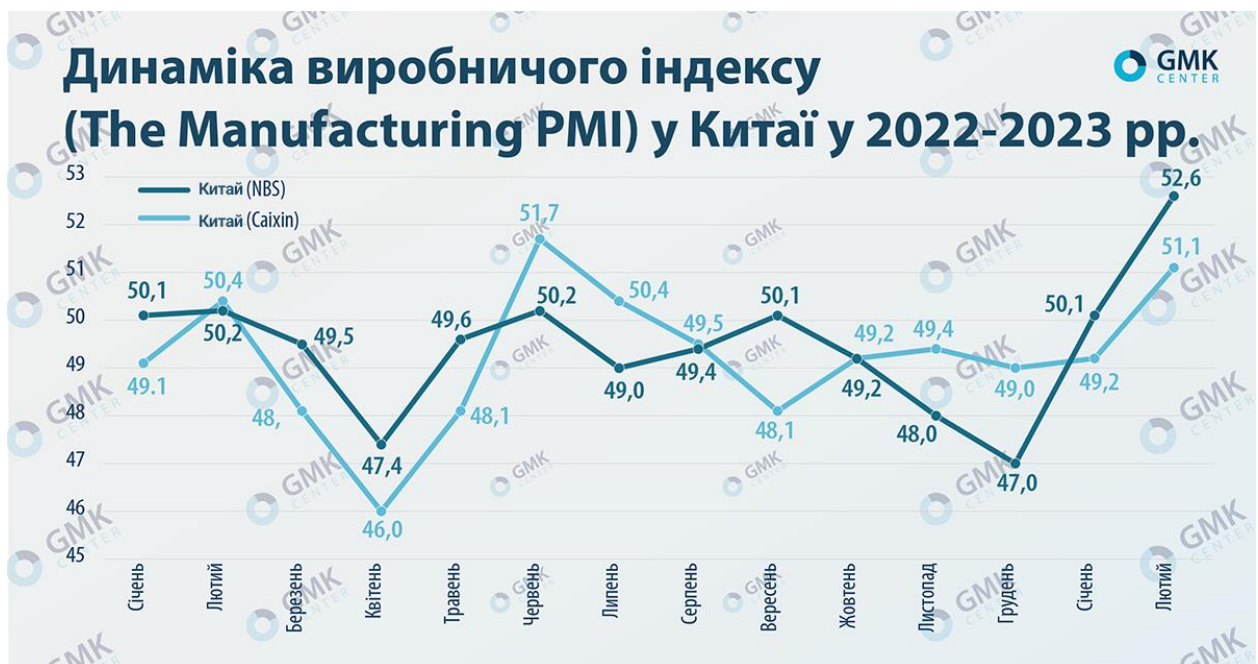

Рисунок 2.1. – Динаміка виробничого індексу у Китаї 2022-2023рр. [16]

Довідка: індекс вище за відмітку в 50 п. вказує на зростання активності.

Вищезгаданий індекс NBS розраховується державою, а інший – Caixin – консалтинговими компаніями. Тому останній може бути об'єктивнішим.

Водночас зовнішня торгівля поки що показує спад. У січні-лютому поточного року експорт знизився на 6,8% – \$506,3 млрд, імпорт – на 10,2%, до \$389,4 млрд. Падіння китайського експорту відзначається вже чотири місяці поспіль на тлі ослаблення глобального попиту.

З одного боку, січневе зняття ковідних обмежень у Китаї, стійкість споживчого попиту США та покращення глобального попиту мають підтримати високий темп зростання економіки Китаю. Аналітики за останній час покращили прогнози зростання економіки Китаю в поточному році до рівня, вищого від цільового показника.

- МВФ – на 0,8 п.п., до 5,2%;
- Fitch – до 5,2% із 4,1%;
- ОЕСР – до 5,3% із 4,6%.

З іншого, нову мету динаміки зростання економіки досить важко досягти через системні проблеми країни:

- висока закредитованість та витрати на обслуговування боргів – сукупний обсяг кредитів у нефінансовому секторі Китаю за підсумками 2022 року сягнув \$54,5 трлн, або 310% ВВП;
- вичерпання моделі зростання, заснованої на перетіканні сільського населення до міст, а також високий рівень безробіття серед молоді;
- криза на ринку нерухомості, що триває, – у грошовому вираженні продажу до кінця 2022 року впали майже вдвічі;
- рівень стимулів може бути недостатнім для прискорення розвитку.

Окрім того, намір Китаю повернутися до 5% економічного зростання призведе до посилення конкуренції з Європою за енергоресурси, зокрема, скраплений газ.

Китай активно впроваджує технологічні трансформації та спрямовує зусилля на стимулювання інновацій у своєму економічному розвитку. Новітні технології та дослідження стають ключовими елементами стратегії Китаю для підвищення конкурентоспроможності та генерації нових джерел економічного зростання. Високотехнологічні галузі, такі як штучний інтелект, кібербезпека та квантові технології, є пріоритетними напрямками технологічного розвитку. Китай активно інвестує в науково-дослідні роботи та розвиток новітніх технологій, що підтверджено даними Міністерства Науки та Технологій Китаю.

Заснована на стратегії "Мейд Ін Чайна 2025", Китай прагне стати лідером у високотехнологічних галузях світової економіки. Ініціативи щодо створення інноваційних екосистем, підтримки стартапів та розвитку власної інтелектуальної власності зазначають націленість Китаю на здобуття технологічного лідерства.

Цей стрімкий розвиток технологій та інновацій забезпечує не лише внутрішній економічний розвиток, але й розширює можливості Китаю на світовому ринку. Технологічна трансформація є ключовим фактором для досягнення Китаєм своїх стратегічних цілей у сучасній глобальній економічній арені.

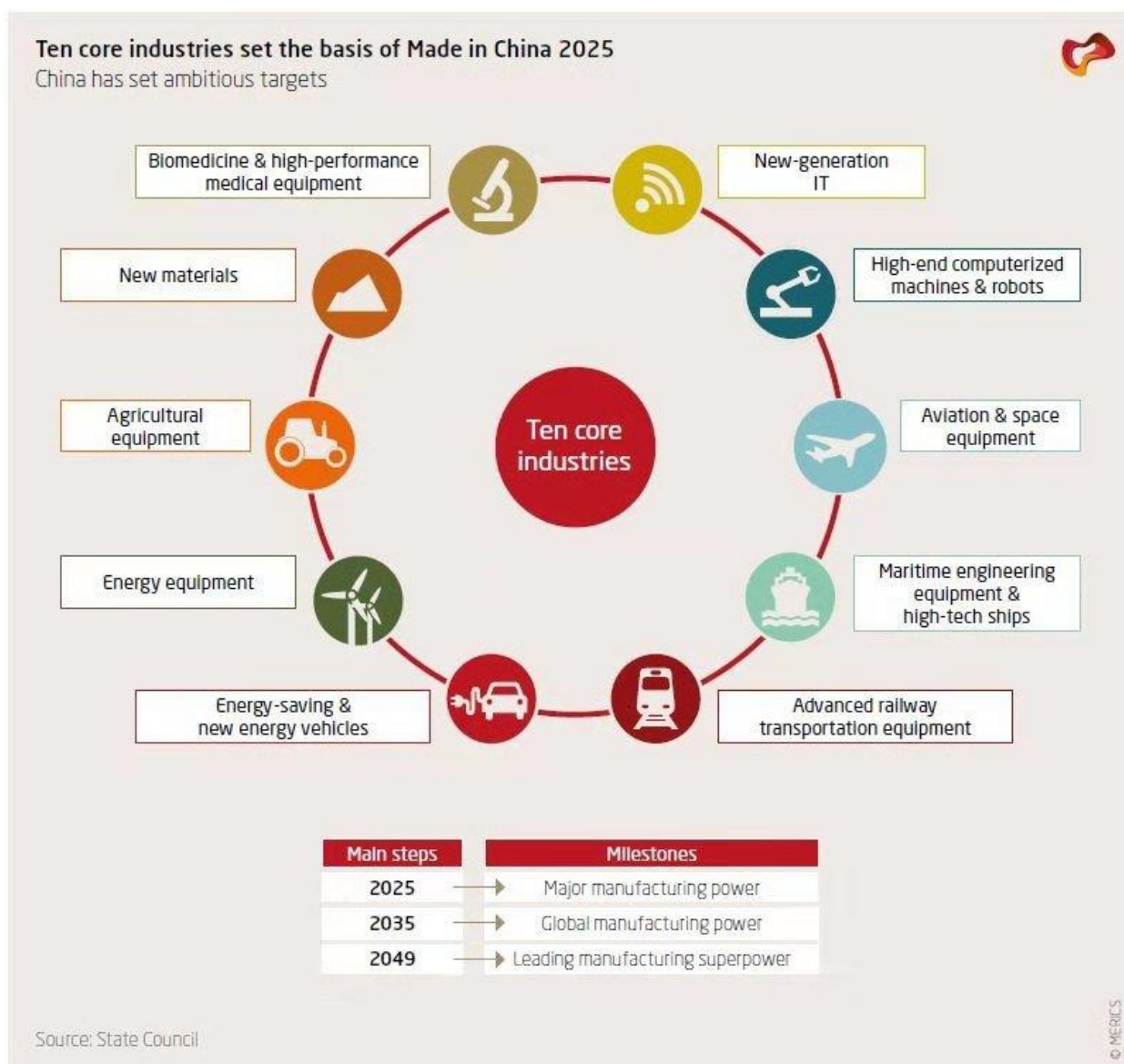

Рисунок 2.2. – Глобальна стратегія «Made In China 2025» [25]

Китай поставив 2 віхи до 2049 року. Перша буде у 2025 році, коли уряд хоче переконатися, що промисловість здатна виробляти більш високі якості. Мета полягає в тому, щоб "Зроблено в Китаї" мало хорошу репутацію промислового виробництва. Дешевий і низькоякісний час китайської промисловості має скоро закінчитися.

У другій хвилі Китай хоче позиціонувати себе в середині поля провідних індустриальних країн. Це також має на увазі місію бути більш енерго- і

ресурсозберігаючими, бути більш стійкими, але водночас залучати у виробництво більш інноваційні технології.

До 2049 року загальна мета має бути досягнута, що Китай є провідною індустріальною державою у світі. На той час вони хочуть зайняти лідируюче становище в усьому світі в 10 певних галузях промисловості.

- ІТ нового покоління
- Високопродуктивні комп'ютеризовані машини та роботи
- Авіаційне та космічне обладнання
- Морське інженерне обладнання та високотехнологічні судна
- Сучасне обладнання для залізничного транспорту
- Енергозберігаючі та нові енергетичні автомобілі
- Енергетичне обладнання
- Сільськогосподарське обладнання
- Нові матеріали
- Біомедицина & високопродуктивне медичне обладнання

У Китаї до 2020 року було створено 15 науково-дослідних центрів, загалом 40 з них буде створено до 2025 року. Ці центри присвячені розвитку ключових технологій і передових інновацій для 10 відсталих галузей промисловості. На базі науково-дослідних центрів, а також у співпраці з промисловістю уряд планує масштабні інноваційні проекти для високотехнологічних галузей промисловості. Загальна мета полягає в забезпеченні того, щоб Китай збільшив свою частку ринку для важливих галузей, а також виробляє інтелектуальну власність для цих ключових галузей промисловості. Як ми часто чули в новинах, китайський уряд наполегливо просуває сталий розвиток і "зелену" індустрію. Одна з головних цілей - зберегти навколишнє середовище і уможливити стале виробництво. У 2025 енергоефективність китайської обробної промисловості має дорівнювати або бути нижчою за найпередовіші міжгалузеві стандарти. Важливо, щоб китайські компанії інвестували в інтелектуальні виробничі моделі, робототехніку, а також у цифровізацію. Метою було зниження собівартості та часу виробництва на 30% до

2020 року і на 50% до 2025 року. Остання ініціатива багато в чому зосереджена на основних зручностях. До 2020 року Китай хотів мати можливість постачати понад 40% основних матеріалів і компонентів з власного ринку. Метою буде збільшення цієї кількості для цих важливих промислових матеріалів для всіх ключових галузей промисловості до 70% до 2025 року.

Що це означатиме для решти світу? Ця сильна прихильність китайського уряду показує бажання дійсно змінити імідж Китаю. Вони хочуть зосередитися на інноваціях, зелених технологіях, а також посісти лідируючі позиції в більшій кількості галузей промисловості майбутнього. Масивні інвестиції, пілотні міста, "один пояс, одна дорога" - Ініціативний і багато інших інвестицій рівня поля для шляху до китайської промислової переваги.

Пандемія COVID-19 значно вплинула на зовнішню торгівлю Китаю, перетворивши торговельні та економічні динаміки країни. Період кризи визначився не тільки викликами, але й можливостями для китайського зовнішньоекономічного сектору. За час пандемії, Китай зіткнувся з тимчасовим зменшенням обсягів експорту та імпорту через велику кількість закритих кордонів, логістичні труднощі та падіння світового попиту на товари. Проте, завдяки швидким та ефективним заходам управління кризою та відновленням виробництва, Китай зумів відновити та навіть збільшити свою роль у світовому ланцюгу постачань. Під час пандемії, попит на медичне обладнання та інші товари для боротьби з COVID-19 зроста, що дозволило Китаю значно розширити свої експортні можливості. Крім того, китайські компанії активно інвестували в розробку вакцин та технологій для боротьби з пандемією, що стало додатковим стимулом для зовнішньої торгівлі.

Ситуація також дала поштовх для Китаю переглянути свою залежність від імпорту та збільшити внутрішню самостійність у виробництві ключових товарів. Цей внутрішній фокус спрямований на забезпечення стійкості до економічних та торговельних турбуленцій у майбутньому.

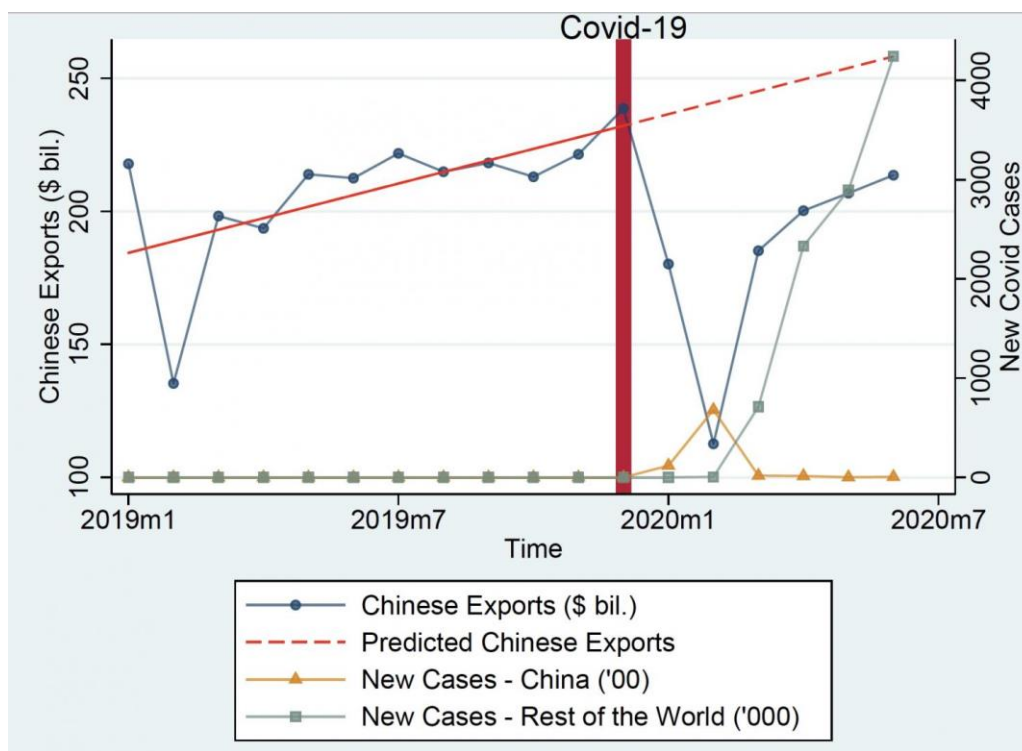

Рисунок 2.3. – Вплив COVID-19 на експорт Китаю [28]

Таким чином, хоча пандемія COVID-19 створила труднощі для зовнішньої торгівлі Китаю, країна виявилася відмінною в адаптації до нових реалій та зміни підходів до міжнародних відносин у сфері торгівлі.

Внутрішні політики та реформи Китаю визначають стратегічні напрямки економічного та соціального розвитку країни. Останні роки свідчать про значний рух у напрямку модернізації та структурної трансформації економіки, а також реформування внутрішніх систем та управлінських практик. П'ятирічні плани, зокрема "Дванадцятий П'ятирічний План", визначають пріоритети національного розвитку та конкретні заходи для досягнення стратегічних цілей. Серед них - розвиток високотехнологічних галузей, стимулювання інновацій та підтримка зелених технологій. Реформи у фінансовому секторі та банківській системі спрямовані на поліпшення ефективності алокації ресурсів та підтримку підприємництва. Зменшення бюрократії та спрощення адміністративних процедур визначають загальну мету політичних реформ, спрямованих на стимулювання підприємницької ініціативи та забезпечення стійкого економічного зростання. Національна стратегія "Мейд Ін Чайна 2025" визначає перехід від

низькотехнологічного виробництва до високотехнологічних індустрій, сприяючи розвитку інновацій та підвищенню якості виробництва. Китай розвиває власний потенціал у галузях штучного інтелекту, кібербезпеки та електромобільності. Впровадження ініціатив, таких як цифровий юань, показує готовність Китаю до цифрової трансформації фінансової системи та економіки в цілому. Ці внутрішні політики та реформи відображають стратегічний погляд Китаю на своє майбутнє, спрямоване на стале економічне зростання, соціальну стабільність та високу конкурентоспроможність на світовій арені.

Висновок аналізу зовнішньоекономічної діяльності Китаю у світовому контексті вказує на важливість та стабільність його позиції на світовому ринку. Незважаючи на глобальні виклики, такі як геополітичні напруги та пандемія COVID-19, Китай продовжує залишатися однією з ключових фігур у світовій економіці. Динамічний розвиток китайського експорту, зокрема високотехнологічних товарів, свідчить про успішну стратегію розвитку та інновацій. Гнучкість та швидка адаптація до глобальних змін підтримують торговельний баланс країни, незважаючи на виклики тарифних конфліктів. Ініціатива "Шовковий Шлях" та активна участь в регіональних та міжнародних економічних організаціях свідчать про зростаючу глобальну роль Китаю. Великі інвестиції в інфраструктуру та високотехнологічні галузі сприяють створенню нових торговельних маршрутів та ринків. Налагодження балансу між внутрішньою самодостатністю та активним участю в глобальних ланцюгах постачань свідчить про зрілість стратегій китайської зовнішньоекономічної діяльності. Впровадження технологічних інновацій та підвищення конкурентоспроможності стали ключовими завданнями для досягнення стійкого росту та забезпечення переваги у сучасному глобальному середовищі.

У великій мірі, зовнішньоекономічна стратегія Китаю визначається не тільки економічними факторами, але і гнучкістю управління та відкритістю до міжнародного співробітництва. Це дозволяє Китаю залишатися ключовим гравцем у світовому економічному ландшафті та визначати тенденції розвитку у XXI столітті.

2.2. Оцінювання стратегії експансії КНР

Аналіз зовнішньо-економічної діяльності Китаю можна провести також за допомогою методологічних інструментів та форм зовнішньоекономічної діяльності.

Таблиця 2.1. - SWOT-аналіз щодо глобальних стратегій КНР в зовнішньоекономічній діяльності [Складено автором]

Сильні сторони:	<p>Великий ринок для експорту і імпорту.</p> <p>Глобальна виробнича потужність.</p> <p>Низькі витрати виробництва.</p> <p>Глобальна логістична інфраструктура.</p> <p>Інвестиції в дослідження та розвиток.</p> <p>Міжнародні інвестиції та партнерства.</p> <p>Велика кількість споживачів.</p> <p>Швидко зростаюча інтернет-популяція.</p> <p>Велика кількість міжнародних партнерств та угод.</p>
Слабкі сторони:	<p>Законодавчі та регуляторні обмеження.</p> <p>Недостатня інтелектуальна власність.</p> <p>Геополітичні ризики.</p> <p>Навколишнє середовище та забруднення.</p> <p>Нерівномірний розвиток регіонів.</p> <p>Зміни у торговельних відносинах.</p> <p>Соціальні та культурні розбіжності.</p> <p>Конкуренція на внутрішньому ринку.</p> <p>Залежність від експорту.</p> <p>Конкуренція на внутрішньому ринку.</p> <p>Залежність від експорту.</p>

Продовження таблиці 2.1

Можливості:	<p>Розвиток нових ринків.</p> <p>Інновації та науково-дослідні розробки.</p> <p>Міжнародні інвестиції і партнерства.</p> <p>Розвиток глобальних логістичних мереж.</p> <p>Цифрова трансформація і електронна комерція.</p> <p>Розвиток внутрішнього споживання.</p> <p>Міжнародний туризм.</p> <p>Глобальні інфраструктурні проекти.</p> <p>Розвиток зеленої економіки.</p> <p>Співпраця з міжнародними організаціями.</p>
Загрози:	<p>Геополітичні конфлікти і напруги.</p> <p>Зміни в торговельних угодах і тарифах.</p> <p>Збільшена конкуренція на світових ринках.</p> <p>Зміни у глобальних економічних умовах.</p> <p>Забруднення довкілля та сталість ресурсів.</p> <p>Геоелекономічні чинники.</p> <p>Загрози кібербезпеці.</p> <p>Залежність від експорту та іноземних ринків.</p>

PESTLE-аналіз щодо глобальних стратегій КНР в зовнішньоекономічній діяльності:

Політичні фактори:

- Зовнішньополітичні відносини: політика Китаю щодо інших країн, включаючи сусідів та стратегічних партнерів, може впливати на можливості розширення своєї зовнішньоекономічної діяльності. Міжнародні відносини та геополітичні конфлікти можуть мати важливий вплив на міжнародну торгівлю та інвестиції.

- Торговельні угоди та тарифи: Китай активно укладає та веде торговельні угоди з іншими країнами та регіонами, зміни в угодах і тарифах можуть вплинути на здатність Китаю експортувати та імпортувати товари та послуги.

- Політика іноземних інвестицій.

- Політика інтелектуальної власності.

- Участь у міжнародних організаціях і угодах.

- Політика валютного обміну.

- Політика експортної кредитної підтримки.

- Політика розвитку глобальних логістичних інфраструктурних проєктів: ініціатива "Один пояс, один шлях".

Економічні фактори:

- Економічний розмір і ринковий потенціал: Китай є однією з найбільших економік у світі з величезним ринковим потенціалом як для експорту, так і для імпорту товарів та послуг.

- Конкуентоспроможність: Китай має низькі витрати виробництва, що робить його товари конкурентоспроможними на світових ринках.

- Глобальна логістична інфраструктура: Китай розвиває свою логістичну інфраструктуру, зокрема морські порти, що полегшує торгівлю та логістику для іноземних партнерів.

- Інновації та технології.

- Глобальні інвестиції та партнерства.

- Внутрішнє споживання: зростання внутрішнього споживання в Китаї створює можливості для іноземних компаній, що продають товари та послуги на цьому ринку.

- Валютні резерви і фінансова стабільність.

- Зелена економіка.

- Цифрова трансформація і електронна комерція.

Соціальні фактори:

- Демографічний профіль населення: зростання населення та зміни в структурі населення, зокрема старіння населення, можуть впливати на внутрішнє споживання та ринок праці.

- Освіта та навички населення.

- Соціокультурні впливи.

- Зміни в споживчому попиті.

- Трудова міграція та робоча сила.

- Соціальна відповідальність бізнесу: споживачі та інвестори дедалі більше звертають увагу на соціальну відповідальність бізнесу, що вимагає від компаній дотримуватися вищих стандартів у виробництві та відносинах з співробітниками

- Публічна думка та громадянське суспільство.

Технологічні фактори:

- Інновації, розробки і дослідження.

- Цифрова трансформація.

- 5 G – мережі майбутнього.

- Електромобілі та нові джерела енергії.

- Блокчейн системи та фінтех, свіфт: Китай вивчає можливості блокчейн-технології та фінтех інновацій для полегшення фінансових операцій та платежів.

- Штучний інтелект.

- Біотехнології.

Юридичні фактори:

- Законодавство та правила торгівлі: враховування законодавство і правила торгівлі в різних країнах, з якими КНР веде бізнес, і дотримуватися їх для забезпечення відповідності правилам.

- Інтелектуальна власність: а саме захист прав інтелектуальної власності.

- Проблеми з корупцією.

- Оподаткування і розмитнення.

- Ліцензування та регуляція: Різні галузі підлягають різному ліцензуванню та регуляції, і це може впливати на можливість ведення бізнесу.

- Корпоративне право і структури підприємств: Вибір правової структури для зовнішньоекономічної діяльності впливає на оподаткування, відповідальність та звітність.

- Антимонопольне законодавство, судова система та арбітраж.

П'ять сил Портера:

Аналіз сил Портера визначає вплив різних факторів на конкурентну обстановку в галузі чи ринку. В контексті глобальної стратегії зовнішньоекономічної експансії Китаю, можна розглянути наступні аспекти, враховуючи модель сил Портера:

- Рівень конкурентної боротьби: Китай є однією з найбільших світових економік і конкурентним гравцем на світовому ринку. Конкурентоспроможність Китаю може визначати його успіх у глобальній стратегії експансії. Серед чинників конкурентної боротьби можна вказати якість продуктів, ціноутворення, маржі, бренд та маркетингові зусилля.

- Загроза нових конкурентів: Китай має значні переваги та ресурси для входу на глобальні ринки. Проте вартість входу, бюрократичні обмеження та правові регуляції можуть створювати бар'єри для нових учасників.

- Загроза товарів-замінників: залежно від галузі, якість та можливості заміни продуктів можуть впливати на попит на китайські товари та послуги. Китай повинен створити конкурентні переваги, щоб запобігти заміщенню своїх продуктів.

- Сила постачальників: щодо експорту та глобальної стратегії експансії, постачальники сировини та компонентів можуть впливати на витрати та якість продукції. Китай повинен розглядати відносини з постачальниками як стратегічні.

- Сила покупців: Покупці на глобальних ринках можуть впливати на ціни та умови поставок. Китай повинен аналізувати вимоги та передбачити потреби своїх глобальних клієнтів.

Враховуючи ці п'ять сил, Китай повинен розробляти стратегію, яка дозволить йому виправдати свої глобальні амбіції та досягти конкурентних переваг на світовому ринку. Даний аналіз допоможе ідентифікувати потенційні ризики та можливості для Китаю у глобальній стратегії зовнішньоекономічної експансії.

Економіка КНР вже довгий період розвивається швидкими темпами, вражаючи весь світ. Близько 1,3 млрд населення забезпечує їй високий внутрішній попит і потенційну пропозицію великої кількості трудових ресурсів. Проте особливістю зовнішньоекономічної діяльності країни є нерівномірність в сукупності ресурсів, необхідних для виробництва товарів і послуг. Низький рівень доходів населення, дефіцит технологічних знань, природних ресурсів стримують розвиток КНР, через це китайський уряд і компанії розуміють необхідність зменшення даного дисбалансу, що стає важливим напрямом їх політики.

Задоволення споживчого та інвестиційного попиту включає в себе вирішення таких проблем, як формування пропозиції всередині країни, залучення ресурсів з інтернаціональних ринків, організація виробництва в інших країнах. На макрорівні реалізація поставлених задач приводить до більшої відкритості китайської економіки, все більшому впливу на світову економіку, а значить, і активності домашніх господарств, фірм КНР.

Китайські компанії все активніше просуваються в країни Європи, Азії, Латинської Америки, Африки, посилюючи цим міжнародну конкурентну боротьбу за ресурси. Особливо це проявляється на ринках високих технологій, природних ресурсів. Наприклад, африканський, латиноамериканський континенти викликають інтерес у іноземних компаній, де знаходяться природні багатства, ще не освоєні людиною. Провідні світові економіки конкурують за право отримання контролю над природними багатствами. Китайські ж компанії цікавлять різноманітні природні багатства і це найголовніше для них. І це означає, що існує об'єктивна необхідність організації довгострокових відносин, що реалізують стратегічну мету і задачі розвитку китайської економіки.

Таблиця 2.2. - Найактивніші компаній КНР на зовнішньоекономічній діяльності
[Розроблено автором]

Alibaba Group	<p>Галузь діяльності: електронна комерція, хмарні послуги, фінансові послуги.</p> <p>Міжнародна присутність: активна в країнах Азії, Європи та Північної Америки. Alibaba є власником платформи AliExpress, спрямованої на міжнародних покупців.</p>
<p>Стратегія в зовнішньоекономічній діяльності КНР:</p> <p>Міжнародна електронна комерція: знаходження партнерів і клієнтів по всьому світу.</p> <p>Міжнародна розробка бізнесу: розширення глобальної присутності шляхом вкладання стратегічних інвестицій в інші компанії. Наприклад, вона має інвестиції в інтернет-роздрібну компанію Lazada, яка працює в Південно-Східній Азії.</p> <p>Cloud Computing і Big Data: надання хмарних послуг, штучного інтелекту, аналітики даних тощо для підтримки міжнародних підприємств.</p> <p>Фінансові послуги: розвиток свого фінансового підрозділу Ant Group, який надає широкий спектр фінансових послуг (електронні платежі, мікрокредити та страхування). Ant Group спрямовується на розширення своєї присутності за межами Китаю.</p> <p>Технологічні інновації: інвестиції в дослідження та розвиток технологій, щоб забезпечити конкурентоспроможність на глобальному ринку.</p> <p>Один пояс, один шлях: взаємодія з іншими країнами через китайську ініціативу "Один пояс, один шлях", що сприяє розвитку торгівлі та інвестицій.</p>	
Huawei Technologies	<p>Галузь діяльності: телекомунікаційні обладнання, смартфони, інформаційні технології.</p> <p>Міжнародна присутність: присутня в багатьох країнах світу, надає телекомунікаційні та інші технологічні рішення.</p>

Продовження таблиці 2.2

<p>Стратегія в зовнішньоекономічній діяльності КНР:</p> <p>Міжнародна експансія: розширення глобальної присутності за рахунок забезпечення телекомунікаційної інфраструктури для операторів зв'язку.</p> <p>Технологічні інновації. Сприяння розвитку світового 5G мобільного зв'язку.</p> <p>Розробка смартфонів та інших пристроїв і обов'язкова участь в глобальних стандартах.</p>	
Tencent Holdings	<p>Галузь діяльності: послуги в інтернеті, соціальні мережі, геймінг.</p> <p>Міжнародна присутність: Tencent є власником декількох глобально відомих месенджерів та соціальних платформ, таких як WeChat.</p>
<p>Стратегія в зовнішньоекономічній діяльності КНР:</p> <p>Розширення глобальної міжнародної присутності. Активна співпраця з операторами зв'язку в різних країнах. Сприяння розвитку мобільного зв'язку в світі. Розробка телефонів і іншої електронної та побутової техніки. Прийняття участі в міжнародних стандартах щодо телекомунікацій та зеленої економіки.</p>	
Lenovo Group	<p>Галузь діяльності: виробництво комп'ютерів, ноутбуків, смартфонів та інших електронних пристроїв.</p> <p>Міжнародна присутність: продукція Lenovo продається в більш ніж 160 країнах.</p>
<p>Стратегія в зовнішньоекономічній діяльності КНР:</p> <p>Виробництво на глобальний ринок комп'ютерних технологій і робототехніки (ноутбуків, планшетів тощо). Продаж та обслуговування в корпоративному секторі. Інвестиції в дослідження та розвиток. Розвиток нових продуктових ліній в країнах Європи. Розширення і без так великої мережі партнерів і дистриб'юторів по світу.</p> <p>Зелена ініціатива (зменшення впливу на довкілля, розробка екологічно чистих продуктів).</p>	

Продовження таблиці 2.2

BYD Company	<p>Галузь діяльності: виробництво автомобілів, акумуляторів, новітніх транспортних засобів.</p> <p>Міжнародна присутність: BYD є глобальним постачальником електричних автомобілів та інших транспортних рішень.</p>
<p>Стратегія в зовнішньоекономічній діяльності КНР:</p> <p>Виробництво електронних транспортних засобів в різних країнах світу.</p> <p>Розвиток і виробництво електронних автобусів та комерційних авто.</p> <p>Світове виробництво акумуляторів та електричних рішень.</p> <p>Вкладення інвестицій в різні країни та розвиває партнерства з іншими компаніями для сприяння впровадженню своїх технологій та продуктів на міжнародному ринку. Проведення інновацій в свої світових лінійках техніки. Впровадження зелених технологій.</p>	
ZTE Corporation	<p>Галузь діяльності: телекомунікаційне обладнання, мережеві технології.</p> <p>Міжнародна присутність: зацікавлена у багатьох країнах, надає технічні рішення в області зв'язку.</p>
<p>Стратегія в зовнішньоекономічній діяльності КНР:</p> <p>Залишатися одним з провідних світових виробників телекомунікаційного обладнання, такого як мережеві елементи, антени, трансмітери і інші пристрої, тобто компанія активно розширює свою міжнародну присутність, надаючи технологічні рішення для операторів зв'язку у різних країнах.</p> <p>Участь в проектах розширення і розвитку 5G технологій та співпраця з операторами мобільного зв'язку Європи, Азії та Америки.</p> <p>Збільшення інтеграції в інформаційних технологіях.</p> <p>Глобальні дослідження та розвиток. Взаємодія з іншими країнами через китайську ініціативу «Один пояс, один шлях».</p>	

China Smartphone Sales Market Share, Q1 2022 vs Q1 2023

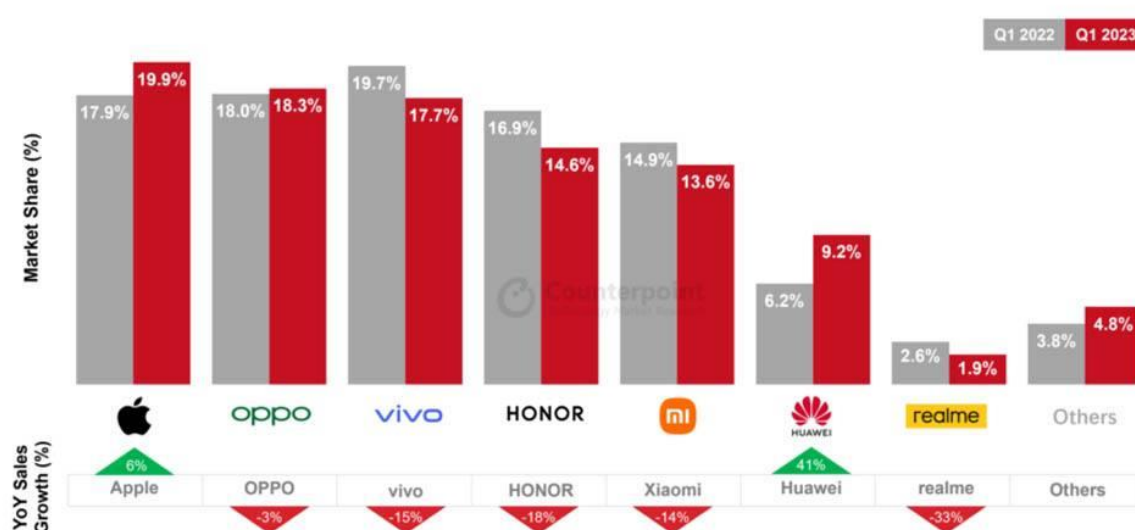

Рисунок 2.4 – Частка ринку продажів смартфонів у Китаї: 1 кв. 2022 р. проти 1 кв. 2023 р. [28]

Згідно з даними дослідження Counterpoint, Huawei досягла 41% зростання продажів смартфонів у 1 кварталі 2023 року в порівнянні з аналогічним періодом минулого року. У той же час, у 1 кварталі 2022 року компанія працювала на рівні 6,2%. Це значний прогрес, досягнутий компанією за рік.

2.3. Оцінка інвестиційної політики експансії Китаю

Політика заохочення закордонного інвестування є основою розвитку національної економіки. В основі новітньої стратегії є заохочення закордонного інвестування з метою збільшення національної конкурентоспроможності; збільшення рівня зайнятості населення; підвищення показників експорту товарів та послуг і технологій; різноманітна підтримка компаній, що займаються знаходженням природних ресурсів; закликання у використанні іноземної інтелектуальної власності; підтримка розвитку дослідницьких інститутів за кордоном. Поміж особливостей сучасного закордонного інвестування Китаю є посилення контролю державного регулювання та зростаюча роль приватного сектору. Економіка КНР, що активно росте, потребує великих ресурсів для підтримки цього росту. Це є основною мотивацією сучасної інвестиційної стратегії Китаю. Існує важливий причинно-наслідковий зв'язок між інвестуванням за кордон та різноманітністю валютних резервів КНР. На практиці КНР наполягає на виконанні своїх умов в обмін на великі капіталовкладення в економіку країни, з якою має діло. Наприклад, покупка активів проблемних країн Європи на млрд доларів, а в обмін наступні вимоги: вільні умови для китайських інвестицій, зняття обмежень щодо експорту високотехнологічної продукції з Європейського союзу в КНР, визнання китайської економіки як ринкової.

Географічно китайські інвестиції є на всіх континентах китайські інвестиції і за обсягом переважають в Латинській Америці та Африці, однак більшість реалізованих проектів злиття та поглинання є в Австралії та США.

Рисунок 2.1 - Географічний розподіл накопичених ініцій КНР в світі (млрд. дол. США) [30]

Зовнішнє середовище ініційної експансії Китаю має свої власні позитивні і викликові аспекти, які можна оцінити. Оцінка великою мірою залежить від конкретного контексту та галузі. Ось деякі ключові фактори:

Позитивні аспекти:

- Глобальний лідер в економіці: Китай є другою за розміром світовою економікою. Його великий внутрішній ринок створює значні можливості для іноземних компаній, які шукають ініційні проекти та розширення.

- Інфраструктурний розвиток: Китай активно інвестує у розвиток інфраструктури, такої як транспорт, енергетика та технології. Це створює можливості для інфраструктурних проектів та ініцій в ці галузі.

- Технологічний розвиток: Китай зосереджується на розвитку високих технологій, таких як штучний інтелект, 5G, електромобільність та інші. Це привертає іноземні ініції в галузі науки і техніки.

- Ініціатива "Один пояс, один шлях": це створює нові можливості для ініцій та торгівлі, сприяє співпраці з країнами по всьому світу через інфраструктурні проекти та розвиток торговельних маршрутів.

Негативні аспекти:

- Геополітичні напруження: світові конфлікти та напруження можуть впливати на інвестиційний клімат, тобто торговельні конфлікти з іншими країнами можуть створювати невизначеність для іноземних інвесторів.

- Регуляторна складність: положення законодавства в Китаї можуть бути складними, і іноземні компанії повинні враховувати ризики, пов'язані з податками, ліцензіями та іншими правилами.

- Питання інтелектуальної власності: в деяких ситуаціях захист інтелектуальної власності може стати проблемою для іноземних компаній і тому це також треба враховувати.

- Фінансова стабільність: існують певні ризики, пов'язані із збільшенням боргу та станом фінансової стабільності в певних галузях торгівлі.

- Екологічні питання: Китай постійно стикається з серйозними екологічними викликами (закордонні інвестори можуть зіткнутися з вимогами екологічної відповідальності).

Обсяг Прямих Іноземних Інвестицій (ПІІ) в економіку Китаю в січні та жовтні 2023 знизився на 10 %, порівнюючи з тим самим періодом на рік раніше і становив \$136,4 млрд.

Приплив іноземних інвестицій у сфері послуг впав на 16% (672 млрд юанів). Водночас обсяг ПІІ у виробничій галузі збільшився на 2% (284 млрд юанів), а саме у високотехнологічному секторі підйом - 10%. Інвестиції Канади в Китай поточного року піднялися до 110%, Великої Британії - до 95%, Франції - до 90%, Швейцарії - до 66% і Нідерландів - до 33%. При цьому за 10 місяців у країні було створено 41950 тис. нових закордонних підприємств, що на 32% більше ніж показник аналогічного періоду 2022 року. Сукупний же обсяг ПІІ за підсумками 2022 року зріс на 6,3% (1,23 трлн юанів).

РОЗДІЛ 3.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЇ ЕКСПАНСІЇ КИТАЮ НА СВІТОВИХ РИНКАХ

3.1. Стратегічні пріоритети експансії Китаю

Китай, як ключовий учасник світової економіки, активно розглядає перспективи для подальшої експансії на міжнародних ринках. Перед країною виникає завдання розробити та реалізувати ефективну стратегію експансії для подолання конкурентної боротьби та зміцнення своїх позицій. Однією з основних стратегій, що залучає увагу, є ініціатива «Один пояс, один шлях» - це глобальний проект, який був започаткований Китаєм в 2013 році, що спрямований на відновлення історичного Шовкового шляху та в свою чергу відкриває нові можливості для розвитку торговельних маршрутів, інфраструктурного співробітництва та створення нових партнерств із країнами Європи та Азії. Китаю принципово важливо, щоб світова економіка функціонувала якомога вільніше. Це не дивно, оскільки виробництво для світового експорту було запорукою його зростання і усього економічного розвитку. Розширення протекціонізму порушить поточний курс розвитку Китаю. Ініціатива «Один пояс, один шлях» (або просто «Пояс і шлях») може сприйматися відмінно з різних поглядів. Згідно з комюніке Міністерства закордонних справ Китаю, ініціатива «Пояс і шлях» «допомагає відкрити нову еру глобалізації, яка є відкритою, всеохоплюючою і корисною для всіх».

Другим перспективним напрямком є акцент на цифрову трансформацію та інноваційні технології. Завдяки значним інвестиціям у дослідження та розвиток, Китай має можливість стати лідером у галузях штучного інтелекту, blockchain-технологій та інших ключових секторах. Таким чином, розвиток Ініціативи "Пояс і шлях", акцент на технологічних інноваціях та увага до урбанізації визначають стратегічні напрями експансії Китаю. Ці фактори не лише сприяють його власному економічному розвитку, але і формують новий економічний порядок на світовій

арені. Китай активно інвестує в цифрові технології та штучний інтелект, що дозволяє створювати конкурентні переваги на світовому ринку. Цей напрямок сприяє вдосконаленню виробництва та розвитку інноваційних рішень. Урбанізація та сталий розвиток також є ключовими аспектами стратегії експансії, адже зростаючий споживчий ринок у містах та зміни в споживчих попитах відкривають нові перспективи для експорту товарів та послуг.

Проте, ініціатива "Один пояс, один шлях" не лише має економічні, але й геополітичні мотивації, так як вона дозволяє Китаю збільшити свою геополітичну впливовість на регіоні та зменшити залежність від США та інших заходів. Крім того, ініціатива також потрапила під критику за недостатню увагу до соціальних та екологічних наслідків її реалізації, а також за відсутність відкритості та прозорості у відносинах з країнами-учасницями проекту. Виокремлено 23 країни, для яких ризики, пов'язані з накопиченням зовнішньої заборгованості при реалізації проектів Ініціативи «Пояс і шлях» є особливо великими.

Історія китайського економічного дива не залишає сумнівів у вражаючому потенціалі країни на світовій арені. Зростання, яке стало експоненційним у минулому десятилітті, вимагає удосконалення стратегії експансії для забезпечення сталого успіху. У цьому розділі розглядається комплексний підхід до вдосконалення стратегії експансії Китаю на трьох різних напрямках: для розвинутих країн, для країн з ринками, що формуються, і для країн що розвиваються, зокрема в контексті Африки.

Рисунок 3.1 – Напрямки вдосконалення стратегій експансії Китаю [Складено автором]

Китай стикається з необхідністю постійного удосконалення своїх стратегій експансії для успішного взаємодії з розвинутими країнами. Важливо враховувати особливості цих ринків та активно адаптувати стратегії до нових умов. Підходи до ринків розвинених країн повинні бути побудовані з врахуванням місцевих особливостей. Локалізація продуктів, маркетингові стратегії, а також дотримання місцевого законодавства та стандартів забезпечать успішне впровадження в цих ринкових умовах. В умовах швидкого технологічного прогресу та високого конкурентного тиску, Китайська Народна Республіка має зосередити свою увагу на технологічній інтеграції та активно працювати над інноваційними рішеннями. Заохочення наукових досліджень та тісна співпраця з високотехнологічними компаніями дозволять створити продукти та послуги, які відповідають високим стандартам розвинених країн.

Таблиця 3.1. – Основні шляхи розвитку та напрямки експансії Китаю в розвинутих країнах [Розроблено автором]

Шлях розвитку	Опис
1. Торгівля та експорт	Збільшення обсягів торгівлі та експорту товарів і послуг за межі Китаю. Розширення експортних ринків та диверсифікація товарів.
2. Інвестиції у ключові галузі	Вкладання коштів у стратегічні галузі, такі як технології, інновації, енергетика та інфраструктура.
3. Розвиток інтернаціональних компаній	Створення та розвиток китайських компаній за кордоном. Закупівлі та філіалізація, щоб розширити глобальну присутність.
4. Технологічна колаборація	Співпраця та обмін технологіями з розвинутими країнами. Участь у міжнародних дослідницьких проектах та інноваційних ініціативах.
5. Розвиток зелених технологій	Інвестування у виробництво та розвиток зелених технологій, включаючи відновлювальні джерела енергії та сталий розвиток.
6. Зміцнення фінансової присутності	Розширення впливу китайських банків та фінансових установ на міжнародному рівні. Участь у проектах з фінансування та кредитування.

У світі, де стійкість та відповідальність стають не тільки стандартами бізнес-практик, але й суспільними очікуваннями, китайські компанії повинні активно демонструвати високі стандарти корпоративної відповідальності, включаючи екологічну стійкість, соціальну відповідальність та етичне ведення бізнесу.

Це сприятиме будівництву довіри серед споживачів та партнерів. Удосконалення своїх бізнес-практик забезпечує сталість в усіх аспектах діяльності, адже це включає ефективне управління ресурсами, оптимізацію ланцюга постачань, та зменшення викидів, сприяючи збалансованому підходу до

розвитку. Високі стандарти етики та дотримання високих моральних принципів стають фундаментальними для успішної стратегії Китаю.

Таблиця 3.2 – Основні шляхи розвитку та напрямки експансії Китаю для країн з ринками, що формуються [Розроблено автором]

Шлях розвитку	Опис
1. Торгівля та експорт	Збільшення обсягів торгівлі та експорту товарів і послуг країнами, що розвиваються. Розвиток торговельних партнерств та співпраці.
2. Інфраструктурні проекти	Участь у будівництві та розвитку інфраструктурних об'єктів, таких як шляхи, порти та енергетичні мережі, щоб підтримувати економічний розвиток.
3. Інвестиції в місцеві проекти	Вкладання коштів у місцеві проекти та підприємства для стимулювання місцевої економіки та забезпечення зростання бізнесу.
4. Розвиток міжнародних компаній	Створення та підтримка китайських компаній на ринках, що формуються, через інвестиції та партнерства для розширення глобальної присутності.
5. Технологічна співпраця	Заохочення обміну технологіями та знаннями з країнами, що розвиваються. Спільна участь у дослідженнях та розвитку нових технологій.
6. Сприяння сталому розвитку	Ініціативи щодо зеленої енергії, сталого розвитку та екологічної безпеки для сприяння забезпеченню сталого розвитку в країнах з ринками, що формуються.

У світі неперервних змін та розвитку, стратегії експансії стають важливим фактором для досягнення успіху на глобальній арені. Розглядання шляхів вдосконалення стратегії експансії Китаю в країнах з ринками, що формуються, виявляється критичним завданням для забезпечення сталого розвитку та конкурентоспроможності. Перш за все, адаптація до місцевих реалій є вирішальним елементом. Незалежно від етапу розвитку країни, важливо враховувати культурні, економічні та соціальні особливості, щоб забезпечити ефективну взаємодію та прийняття з боку місцевого населення. Додатково, стратегії ціноутворення та гнучкість у вирішенні завдань є ключовими факторами. Розуміння та відповідь на місцевий попит, а також конкурентні переваги у сфері ціноутворення можуть визначити успіх чи невдачу на новому ринку. Однак аналіз вказує на те, що успішна експансія вимагає не лише технічної адаптації, але і визнання соціальної відповідальності, інвестування у місцевий розвиток, сталий бізнес та врахування потреб місцевого населення сприятимуть позитивному сприйняттю компанії та сприяють сталому розвитку спільноти.

Загалом, реалізація цих шляхів вдосконалення стратегії дозволить Китаю активно приймати участь в розвитку країн з ринками, що формуються, і сприятиме спільному успіху на глобальній арені.

Таблиця 3.3 – Основні шляхи розвитку та напрямки експансії Китаю для країн, що розвиваються, зокрема Африка [Розроблено автором]

Шляхи розвитку	Опис
1. Торгівля та експорт	Розширення торгівлі та експорту товарів і послуг між Китаєм та країнами Африки. Укладання торговельних угод та сприяння взаємовигідним торговельним відносинам.

Продовження таблиці 3.3

2. Інфраструктурні проекти	Участь у великих інфраструктурних проектах в Африці, таких як будівництво шляхів, портів, аеропортів та енергетичних об'єктів.
3. Інвестиції в сировинні ресурси	Інвестування у видобуток та експорт сировинних ресурсів, таких як нафта, газ, метали та інші природні багатства.
4. Розвиток міжнародних компаній	Створення та підтримка китайських компаній, що діють на ринках Африки, через інвестиції та партнерства для розширення бізнесу.
5. Технологічна співпраця	Розвиток технологічної співпраці та обміну знаннями з країнами Африки, сприяння впровадженню та розвитку інновацій.
6. Зелена енергія та сталість	Інвестування у виробництво та розвиток зелених технологій, а також у проекти сталого розвитку для підтримки енергетичної ефективності та екологічної сталості.

Одним з найважливіших напрямків економічної експансії Китаю є регіон Латинської Америки. Наслідки від експансії Китаю є різними для різних країн регіону. З одного боку, Мексика, Центральна Америка та Карибський регіон зіткнулись з потужним припливом китайських товарів на ринок США, який звів нанівець усі переваги, які ці країни мали від угод про вільну торгівлю та спеціальних ініціатив для карибських держав. З іншого боку, Південна Америка, особливо Чилі стали основними бенефіціарами від зростаючого попиту на сировину. Південна Америка перетворилась на одного з найбільших постачальників Китаю. Проте, варто зазначити, що експорт з Південної Америки до Китаю є дуже концентрованим, наприклад, у випадку Чилі 76% всього експорту до Китаю складає лише один товар – мідь. З іншого боку, Болівія та країни Центральної Америки є винятком з загальної тенденції інтенсифікації

зовнішньоекономічних зв'язків з Китаєм. І хоча Болівія опосередковано потрапляє в зону інтересів Китаю, що може призвести до покращання взаємин у найближчому майбутньому, то щодо країн Центральної Америки важко зробити якісь конкретні висновки.

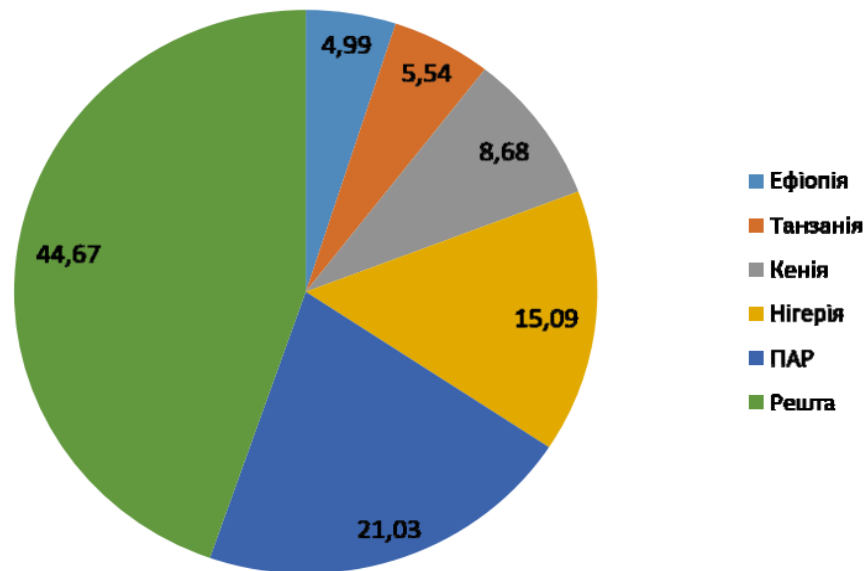

Рисунок 3.2 - Географічна структура експорту з Китаю до країн Африки (у %) [25]

Одним з основних чинників зацікавлення Китаю в експансії на Африканському континенті є доступ до природних ресурсів. Китай активно інвестує в сферу добування природних ресурсів Африки. Угоди про видобуток нафти, газу, металів та інших корисних копалин дають Китаю доступ до стратегічно важливих ресурсів та забезпечують енергетичну безпеку. Зростання попиту на сировину в Китаї не лише змінило умови торгівлі на користь африканських країн, але й зумовило переорієнтацію африканських країн з ринків розвинених країн на азійські ринки. Торгівля між Китаєм та Африкою почала стрімко зростати від 2000 року. Тоді згідно з офіційними даними двостороння торгівля склала 10,5 млрд доларів, а вже у 2008 році її обсяг перевищив 100 млрд. У 2017 році зовнішньоторговельний оборот між Африкою і Китаєм згідно з офіційною статистикою Китаю склав понад 170 млрд доларів.

Найбільше імпорту до Китаю надходить з Анголи, ПАР, Конго (див. рис. 2). Експорт з ПАР також стабільно зростає швидкими темпами, але він є більш

диверсифікованим, ніж ангольський — він включає нікель, залізо, мідь, інші руди, а також деякі промислові товари. Закладення торговельних відносин та партнерства є ключовими аспектами економічної експансії Китаю в Африці. Укладення великих торговельних угод та створення економічних партнерств сприяють обміну товарами та послугами між Китаєм та африканськими країнами.

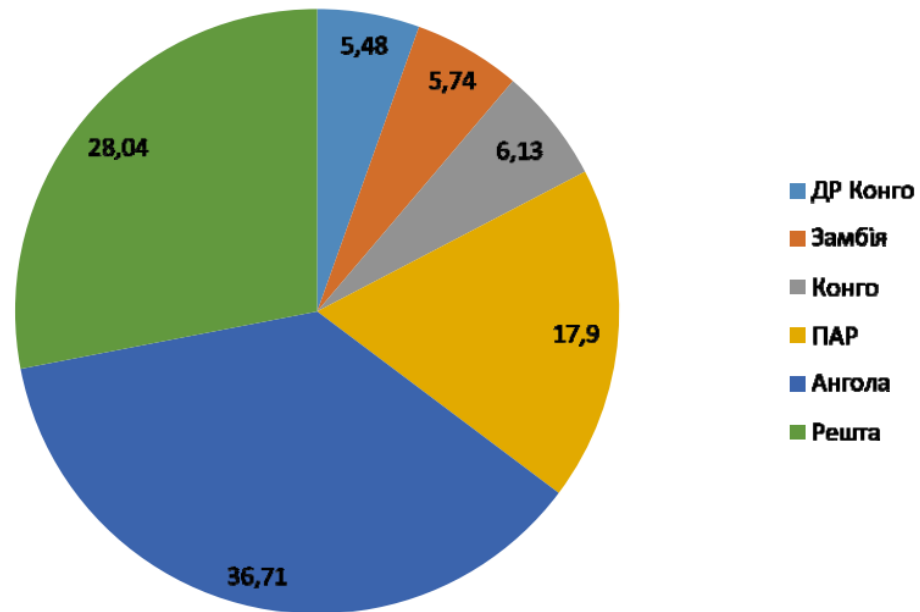

Рисунок 3.3 - Географічна структура імпорту до Китаю з країн Африки (у %) [26]

Активна фінансова допомога та надавання кредитів для розвитку економіки дозволяє африканським країнам реалізовувати важливі соціально-економічні проекти та здійснювати структурні перетворення. Що до технологічного обміну та розвитку ІТ-сфері, то Китай вводить та розвиває свої проекти в галузі електроніки, телекомунікацій та інших сучасних технологій і як результат це сприяє підвищенню конкурентоспроможності африканських країн у глобальному ІТ-секторі. В Росії Китай проводить свою експансію в наступних аспектах: торгівля товарами та послугами, енергетична співпраця, інфраструктурні проекти, «Один пояс – один шлях», співпраця в високих технологіях, співпраця в сфері агропромисловості.

Висновком економічної експансії Китаю в країни Африки виявляється комплексним та взаємовигідним процесом. Шляхи, які використовує Китай, включають інфраструктурні проекти, добування ресурсів, торгівлю, фінансову допомогу та технологічний обмін. Ці стратегії сприяють економічному зростанню та розвитку як самого Китаю, так і африканських країн, створюючи взаємовигідні умови для співпраці.

Шляхи вдосконалення стратегії експансії Китаю виявляються комплексними та різноманітними, спрямованими на розвинуті, країни з ринками, що формуються, та країни, що розвиваються, зокрема в Африці. Пропонуючи стратегічні кроки в кожному з цих напрямків, Китай визначається як ключовий учасник у глобальних економічних відносинах. Щодо розвинутих країн, то Китай акцентує на технологічних інноваціях та науково-дослідницьких розвідках, а також співпраця з великими технологічними гравцями, інвестиції в високотехнологічні галузі та створення стратегічних партнерств дозволяють країні залишатися в центрі глобального інноваційного розвитку. У сфері країн з ринками, що формуються, Китай спрямовує свою увагу на розвиток торговельних відносин і розширення інфраструктури. Ініціативи, такі як "Один пояс, один шлях," дозволяють розвиваючим ринкам входити до нових торговельних зон та стимулювати економічний зріст. Перед країною стоїть завдання сприяти власному економічному зростанню. Передбачається тим, що інвестиції в інновації, відновлювану енергетику та зелений розвиток та забезпечать Китаю лідерську позицію у світовому господарстві. Зростання торговельних зв'язків, інфраструктурні проекти та ефективне використання ресурсів в країнах з усіх трьох напрямків допомагають Китаю зміцнювати своє глобальне впливове положення. Розробка стабільних інвестиційних та торговельних стратегій дозволяє Китаю залишати себе ключовим гравцем у формуванні світової економіки.

3.2. Детермінанти інвестиційної експансії Китаю на глобальних ринках

Сучасну глобалізацію і торговельно-економічний розвиток в світі не можна уявити без врахування потенціалу Китаю, як одного з найвпливовіших геополітичних та гео економічних центрів впливу на міжнародні економічні відносини.

Зв'язок Китаю з міжнародною спільнотою через іноземні інвестиції є ключовим для його економічного зростання та розвитку. Прогнозування іноземного інвестування стає все важливішим в умовах посилення глобалізації та змін на світових фінансових ринках, адже це складне завдання, оскільки воно включає в себе багато факторів, які можуть впливати на рішення іноземних інвесторів. Значення КНР, як другої економіки світу, що динамічно зростає, в сучасних економічно-торгівельних та інвестиційно-фінансових відносинах світу суттєво зросла, а в деяких регіонах вона вже стає домінуючою й визначальною. Тому дослідження специфіки економічного зростання Китаю і його підходів до інвестування з визначенням географічного розподілу цих фінансово-інвестиційних потоків є актуальним питанням, яке доцільно більш глибоко проаналізувати і виявити його особливості.

Китайський економічний шлях пройшов низку етапів, які визначили його сучасний статус однієї з провідних економік світу. Починаючи з епохи "Великої Промисловості", коли країна розвивалася як сільськогосподарська держава, до реформ після 1978 року, тоді Китай пройшов шлях від ізоляції до активної участі в світовій економіці. У середині 20 століття країну охопила масштабна революція, яка призвела до Маоїстського режиму. Цей період відзначився колективізацією сільського господарства та великими соціальними змінами. В свою чергу це обмежено вплинуло на економічний розвиток відкриття Китаю для зовнішнього світу. Після смерті Мао Цзедуна у 1976 році настав час великих економічних реформ під керівництвом Ден Сяопінга. Ці реформи відкрили КНР на зовнішні інвестиції та зовнішню торгівлю. Країна рушила вперед у виробництві та створенні економічної інфраструктури, змінюючи свою економіку з важкого промислового

фокусу на більш технологічні та сервісні сфери. Сьогодні Китай вважається однією з найбільших світових економік, маючи високий рівень виробництва, торгівлі та технологічні досягнення, він виступає як світовий гравець у багатьох галузях, зокрема в електроніці, автомобільній промисловості та інноваціях. Що до майбутнього країни, воно виглядає обіцяючим, бо присутні такі фактори як прискорений розвиток технологій, постійне зростання внутрішнього споживання та активні участі у світових ринках. Він продовжує привертати увагу світу своїми реформами та інноваціями.

Останні роки показали стабільний зріст іноземних інвестицій у Китай. Це відбивається у збільшенні обсягів прямих іноземних інвестицій та портфельних інвестицій у китайські проекти та підприємства. Переваги такої інвестиційної активності включаються у створення нових робочих місць, розвиток інфраструктури та сприяння технологічному обміну. А сектори, що привертають найбільше іноземних інвестицій у Китай, включають високотехнологічні галузі, виробництво, електроніку та інноваційні проекти. Ці сектори вважаються ключовими для стимулювання економічного зростання та розвитку країни. Розвинуті міські центри, такі як Шанхай та Пекін, все ж таки продовжують залишатися привабливими для іноземних інвесторів, але також спостерігається збільшення інтересу до менших міст та регіонів. Отже, дані та показники іноземних інвестицій у країні свідчать про стійкий інтерес і довіру до потенціалу її економіки - це відображається у різноманітних галузях та регіонах, які привертають іноземні інвестиції, та вказує на перспективи для подальшого економічного розвитку Китаю.

Іноземне інвестування Китаю визначається різноманітними факторами, включаючи економічні, політичні, технологічні та геополітичні чинники, що впливають на збільшення прямих іноземних інвестицій у Китай.

Таблиця 3.4 – Іноземне інвестування Китаю [Складено автором]

Фактори	Опис	Вплив на збільшення інвестицій
1) Технологічний розвиток	Зростання інновацій та розвиток сфер штучного інтелекту, цифрових технологій, та інших високотехнологічних секторів у Китаї.	Приваблює інвесторів, які зацікавлені в розвитку передових технологій.
2) Інфраструктурні ініціативи	Ініціативи, такі як "Один пояс, один шлях", які стимулюють співпрацю в інфраструктурних проектах та торгівлі.	Стимулює інвестиції в проекти, пов'язані з інфраструктурою.
3) Політичний клімат	Стабільність, прозорість урядових політик та підтримка інвестиційних ініціатив.	Створює довіру та сприяє збільшенню інвестицій.
4) Геополітичні відносини	Рівень взаємодії Китаю з іншими країнами, торговельні угоди та співпраця.	Впливає на рішення компаній інвестувати у Китай.
5) Економічний розвиток	Показники зростання ВВП, стан фінансових ринків, рівень безробіття та інші економічні фактори.	Створює сприятливе середовище для інвестицій.

У висновку можна сказати, що збільшення ПІІ в Китаї і інвестиційна привабливість Китаю базується на ряді ключових елементів, що включають економічну стабільність, політичне сприятливе середовище, технологічний потенціал та геополітичне становище. акторна модель враховує важливість

кожного з цих компонентів та їх взаємодію при визначенні привабливості Китаю для зовнішніх інвесторів. Економічні перспективи, політична підтримка для інвестицій, рівень технологічних інновацій та геополітичне становище формують образ країни як потенційно вигідного місця для розвитку бізнесу та інвестиційних можливостей. Успішне збільшення прямих іноземних інвестицій у Китай буде вимагати постійного аналізу та підтримки цих факторів для забезпечення сталого розвитку та привабливості країни для іноземних інвесторів. Поєднання економічних, політичних, технологічних та геополітичних зусиль визначатиме майбутні можливості інвестування в Китай та його позицію на світовій арені.

Зростання китайської економіки, що базується на величезному споживчому ринку, дешевій праці та інноваційних технологіях, робить його привабливим місцем для іноземних інвестицій. Політична стабільність та заходи уряду для полегшення інвестиційних процедур також сприяють збільшенню інтересу до китайського ринку, проте необхідно враховувати ризики, пов'язані з політичними та економічними факторами, а також глобальними торговельними змінами, які можуть вплинути на економіку та потенційні інвестиції країни. Аналіз та ретельне вивчення динаміки цих факторів дозволить ефективно передбачати перспективи для іноземного інвестування. У світлі постійних змін у глобальній економіці, іноземні інвестори повинні мати глибоке розуміння економічної та політичної ситуації в Китаї, щоб приймати обґрунтовані рішення.

3.3. Оцінка стану та перспективні напрями експансії Китаю у відносинах з Україною

Розвиток всебічного співробітництва з Китаєм має важливе значення для України. Схожість підходів двох країн до розв'язання актуальних міжнародних питань, відсутність гострих проблем у двосторонніх відносинах, наявність значного потенціалу співпраці в торговельно-економічній, науково-технічній, військово-технічній та гуманітарній сферах створюють необхідні передумови для поступального розвитку українсько-китайської взаємодії. Україно-китайські відносини почали розвиватися з набуття Україною незалежності. Наприкінці 90-х років в двосторонній торгівлі простежувалось певне скорочення її абсолютних обсягів, зумовлене негативними чинниками (підвищення цін на енергоносії в країні, недосконалість договірно-правової бази тощо).

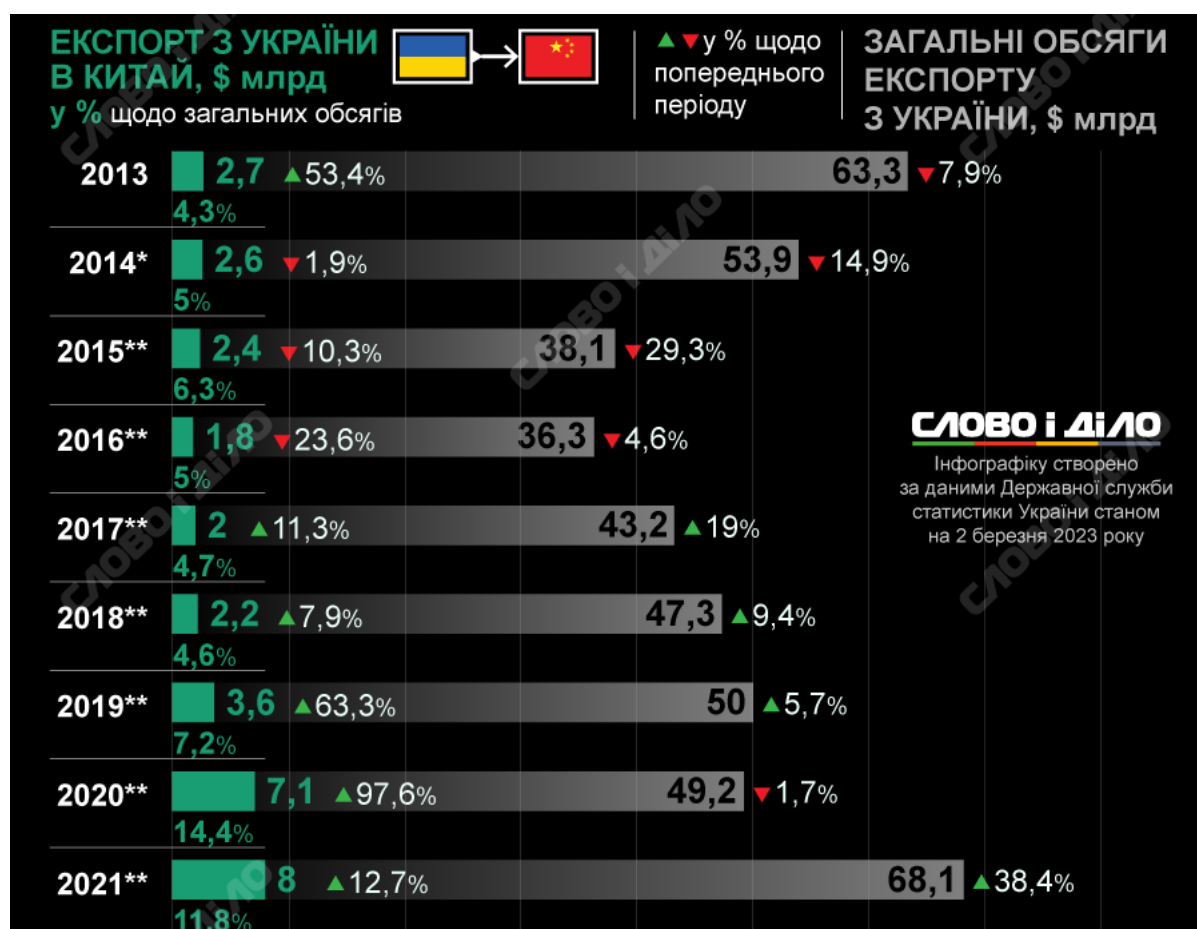

Рисунок 3.4 – Експорт з України в Китай (млрд. \$ у %) [27]

Зокрема, загальний обсяг експорту українських товарів до Китаю протягом зазначеного періоду зріс більш ніж утричі – з 2,7 млрд доларів на рік до 8 млрд доларів на рік, а його частка в загальному експорті України зросла з 4,3% до 11,8%, хоча в період з 2014 по 2016 роки рівень експорту різко впав – через російське вторгнення в Крим і на Донбас, а також через нелегку економічну ситуацію в країні. Максимальне значення експорту було в 2021 році, коли до Китаю було експортовано товарів на 8 млрд доларів.

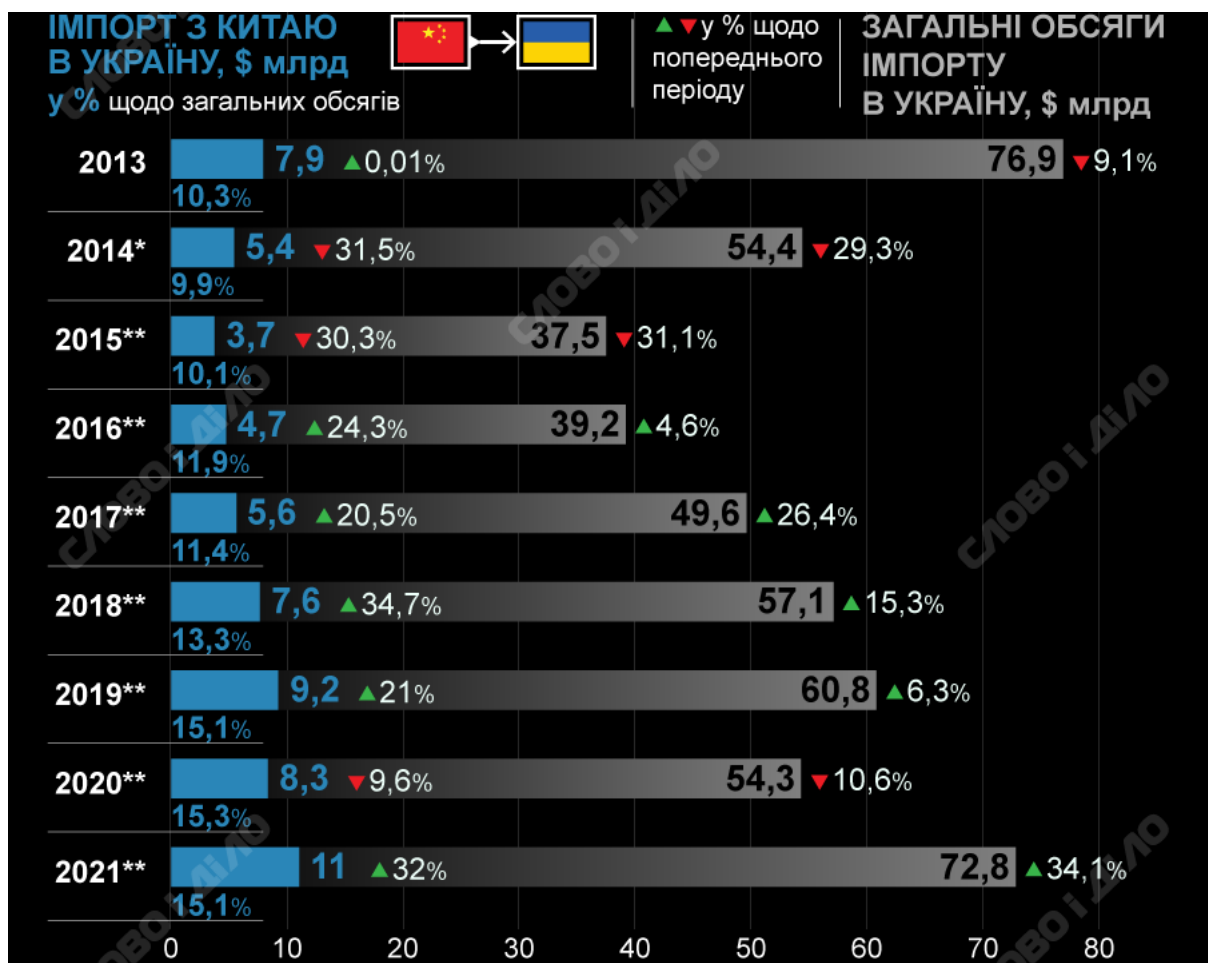

Рисунок 3.5. – Імпорт з Китаю в Україну (млрд. \$ у %) [27]

Зріс також рівень імпорту товарів з Китаю, проте навіть дворазового зростання не було. У 2013 році Україна імпортувала з Китаю товарів на 7,9 млрд доларів (10,3% від загального імпорту), тоді як у 2021 році ця цифра зросла до 11 млрд (15,1% від загального імпорту), ставши найбільшим показником імпорту з Китаю в цей період.

При цьому найменше китайських товарів в Україну привезли у 2015 році – на 3,7 млрд доларів, 10,1% від загального обсягу імпорту за той рік. Сталося це, знову ж таки, через події на Донбасі та тяжке становище в економіці.

Загалом можна відзначити, що імпорт з Китаю в Україну за вісім років не виріс навіть удвічі, а ось українська економіка змогла зав'язати досить міцні експортні відносини з Китаєм – про це свідчить більш ніж триразове зростання експорту українських товарів в Піднебесну.

Сьогодні економічне співробітництво між країнами вибудовується в основному під впливом політичних чинників, хоча це і не є негативним явищем. Це свідчить скоріш про зацікавленість країн одна в одній, про початок налагодження добрих двосторонніх відносин в ширшому масштабі. Крім того, позначився вплив світової фінансової кризи, внаслідок чого значно знизилися обсяги двосторонньої торгівлі.

Слід відмітити, що успішно розвиваються відносини у сфері науки і техніки, в якій, як відомо, і в Україні, і в Китаї досягнуто чимало успіхів світового рівня. Відтак уряди обох країн надають великого значення розвитку фундаментальної та прикладної науки. Значний інтерес китайська сторона виявляє до впровадження у виробництво розробок українських вчених. Одним з важливих аспектів співробітництва між Україною та Китаєм залишається військово-технічна співпраця. Військово-цивільна інтеграція КНР та України означає співпрацю між військовими та цивільними структурами цих двох країн з метою досягнення спільних цілей. КНР та Україна мають певний рівень військової співпраці, зокрема, в області обміну військовою технікою та технологіями. Однак, військово-цивільна інтеграція може бути значною ширшою і включати такі напрямки, як співпраця в області кібербезпеки, енергетики, транспорту, науки та техніки, а також участь у спільних проектах в галузі оборонної промисловості. Важливо зазначити, що розвиток військово-цивільної інтеграції між КНР та Україною повинен відбуватися в рамках взаємовигідного партнерства та з дотриманням міжнародних стандартів та норм. Україна є потенційним ринком для товарів та послуг Китаю. Крім того, Україна та Китай мають угоду про вільну торгівлю, що стимулює розвиток

економічної співпраці між країнами. Одним з головних напрямків співпраці може бути взаємне інвестування в різні сектори економіки. Наприклад, Китай може зацікавитися українським сільськогосподарським сектором, енергетичною галуззю, виробництвом автомобілів та авіакомпонентів, а Україна - китайською електронікою, машинобудуванням, будівництвом та іншими галузями. Відповідно до статистики, за 2021 рік інвестиції з Китаю в Україну в сфері торгівлі товарами склали \$2,5 млрд. За 2021 р. обсяг інвестицій торгівлі послугами склав \$388 млн. Інтерес Китаю до енергетичного сектору України є великим, а саме, до нафтогазової галузі та відновлюваної енергетики. Китай має інтерес до української нафтогазової галузі, зокрема до її інфраструктури та газового транспорту.

Отже, наразі можна стверджувати, що "китайський вектор" української зовнішньої політики і міжнародного економічного співробітництва залишається одним з найперспективніших і найсуперечливіших. Багатостороннє співробітництво між Україною і Китаєм нині набирає дедалі більших обертів і зростаючого значення для обох країн.

Таблиця 3.5 - Аналіз стану та перспективи зовнішньоекономічного розвитку України та Китаю [Складено автором]

	Україна	Китай
1) Економічні особливості	Залежність від сільськогосподарського сектору та важкої промисловості. Значний потенціал у виробництві зернових культур та вугілля.	Лідер світової економіки з акцентом на виробництво, експорт та високотехнологічні галузі.

Продовження таблиці 3.5

2) Міжнародна торгівля та інвестиції	Зосереджена на експорті сільськогосподарської продукції та металургійних виробів. Залучає інвестиції в аграрний сектор та інфраструктуру.	Відомий своєю величезною торговельною активністю та інвестиціями у високотехнологічні галузі, особливо в сфері штучного інтелекту та електроніки.
3) Політичний вплив	Спрямована на поглиблення співпраці з ЄС та реформування внутрішньої політики для покращення бізнес-середовища.	Зосереджений на глобальних ініціативах, таких як "Пояс і шлях", та розвитку багатосторонніх торговельних угод.
4) Соціокультурні аспекти	Відчутне вплив корупції та відсутності реформ в деяких сферах. Спроби покращення освіти та інновацій.	Швидкий розвиток національної освіти та технологічних інновацій, але також виникають питання про свободу слова та права людини.
5) Перспективи	Намір розширювати співпрацю з ЄС та іншими країнами, сприяти інноваціям та покращенню бізнес-середовища.	Плани розвитку та інвестиції у високотехнологічні галузі, а також зусилля в геополітичних ініціативах.

Інтерес Китаю до інфраструктурних проєктів в Україні прослідковується в будівництві доріг, залізниць, енергетичних об'єктів та інших інфраструктурних проєктів. Один з найбільш відомих проєктів Китаю в Україні - це будівництво "нового шовкового шляху", або "Один пояс - Одна дорога". У межах цього проєкту Китай пропонує співпрацю з Україною у будівництві транспортної інфраструктури, зокрема доріг, залізниць та портів, що забезпечать більш ефективні зв'язки між

Китаєм та країнами Європи. За 2021 рік інвестиції Китаю до України в секторі інфраструктурних проектів склали 4 млн \$.

На українському ринку присутні компанії Китаю різних секторів, що відображають широкий спектр китайської економіки та її глобального впливу.

Рисунок 3.6 – Компанії Китаю на ринку України [Складено автором]

Ці компанії розширюють свою діяльність та співпрацюють з українськими підприємствами та споживачами, що сприяє обміну технологіями, розвитку торговельних зв'язків та сприяє зближенню між двома країнами.

Китай має значний інтерес до сектора сільського господарства та харчової промисловості України, тому що Україна є однією з найбільших виробників та експортерів зернових культур у світі, зокрема пшениці, кукурудзи та ячменю. Також Україна має значний потенціал у сфері вирощування олійних насін, зокрема соняшнику та рапсу. Китай же є одним з найбільших імпортерів зернових та олійних насін у світі, тому співпраця між Україною та Китаєм у цій сфері може бути взаємовигідною. Китай має інтерес до українського м'ясного ринку, а в свою чергу Україна є виробником як свинини, так і птиці, і цікавить китайських

імпортерів як можливий додатковий постачальник м'ясних продуктів. Наразі українські підприємства з м'ясопереробки постачають свої продукти до Китаю, але обсяги є незначним. Розвиток співпраці між Україною та Китаєм у сільськогосподарській та харчовій сферах відбувається на взаємно вигідних умовах та з дотриманням міжнародних стандартів та норм в сфері безпеки харчових продуктів. Також важливо розуміти геополітичні аспекти співпраці, а саме, конкуренцію з іншими постачальниками та можливість залежності від китайського ринку. За 2021 інвестиції Китаю до України в секторі сільського господарства та харчової промисловості складають 2,5 млн \$.

Платіжний баланс - це важливий економічний показник, який відображає фінансові відносини між Україною та Китаєм. Він включає в себе всі фінансові операції, що відбуваються між цими країнами і він включає різні види фінансових та економічних транзакцій між двома країнами. Основні категорії цього балансу включають:

- Торговий баланс: Ця категорія відображає різницю між експортом та імпортом товарів і послуг між Україною та Китаєм. Вона вказує, чи є торговельний дефіцит (якщо імпорт перевищує експорт) або торговельний надлишок (якщо експорт перевищує імпорт).

- Рахунок капіталу: Ця складова платіжного балансу включає інвестиції, портфельні інвестиції та інші фінансові операції між Україною та Китаєм. Важливою частиною рахунку капіталу є прямі інвестиції, які включають інвестиції в підприємства та проекти в іншій країні.

- Платіжний баланс: Ця категорія відображає суму всіх фінансових та економічних транзакцій між Україною та Китаєм. Це включає в себе різні види фінансових операцій, такі як перекази грошей, інвестиції та інші фінансові потоки.

Рахунок капіталу є однією з важливих складових платіжного балансу. Він відображає фінансові операції, пов'язані з капіталом та інвестиціями між країнами. В контексті України та Китаю, рахунок капіталу може включати такі операції, як прямі інвестиції. Це інвестиції в підприємства та проекти в іншій країні, зазвичай з метою контролю над діловою діяльністю. Далі, портфельні інвестиції, що

являються цінними паперами, такі як акції та облігації, які відображають інтерес в компаніях або інших фінансових активах. Та інші фінансові операції, ними можуть бути різні фінансові транзакції, такі як позики, кредити, перекази грошей тощо.

Таблиця 3.6 - Інвестиції з Китаю в Україну [Складено автором]

1. Прямі інвестиції	Китай активно інвестує в різні галузі української економіки, зокрема в енергетику, транспортну інфраструктуру, технології, агропромисловий комплекс та інші сектори.
2. Торгівельні відносини	Інвестиції часто здійснюються через розвиток торговельних зв'язків, де китайські компанії встановлюють партнерства з українськими підприємствами для спільної діяльності.
3. Технологічні та інноваційні відносини	Китайські технологічні компанії інвестують розвиток українських технологій, що сприяє обміну знаннями та технічними ноу-хау.

Таблиця 3.7 - Інвестицій з України в Китай [Складено автором]

1. Енергетика	Українські компанії можуть інвестувати в енергетичні проекти та інфраструктуру в Китаї.
2. Агропромисловий сектор	Інвестиції можуть спрямовуватися в агропромисловий комплекс Китаю, що сприяє розвитку обміну досвідом та технологіями.
3. Інноваційні та технологічні проекти	Українські стартапи та технологічні компанії можуть знаходити інвестиційні можливості в розвитку своїх технологій та послуг в Китаї.

Рисунок 3.7 - Основні імпорتنі товари України з Китаю в 2020 році [29]

За деякими товарами Китай домінує над іншими постачальниками. Це переважно споживчі товари, як-от текстиль та взуття, велосипеди та кухонне начиння. Китай також домінує на ринку фотоелектричних приладів для сонячних електростанцій. Антибіотики є єдиною критичною з точки зору національної безпеки статтею в цьому переліку. Однак у 2020 році український експорт зріс до \$7 млрд і практично наздогнав імпорту. Структура українського експорту сильно зміщена в бік сировинних товарів. Основними статтями експорту є залізна руда, сільськогосподарська продукція і деякі види продукції з кольорових металів. Єдиними основними високотехнологічними виробами є турбореактивні двигуни, вироблені здебільшого компанією «Мотор Січ». Більшість промислових товарів Китай виробляє сам, а імпортує лише ті, які не в змозі виробляти.

Рисунок 3.8 - Частка Китаю в українському імпорті в 2020 році [25]

Китай є великим покупцем деяких товарів. Серед важливих статей експорту (в грошовому еквіваленті) частка Китаю становить приблизно половину всього українського експорту залізної руди, ячменю, турбореактивних двигунів і макухи. Однак, крім турбореактивних двигунів, експерти зазвичай не приділяють багато уваги торгівлі цими товарами, оскільки ринки цих продуктів є глобальними і їх можна перенаправити куди завгодно.

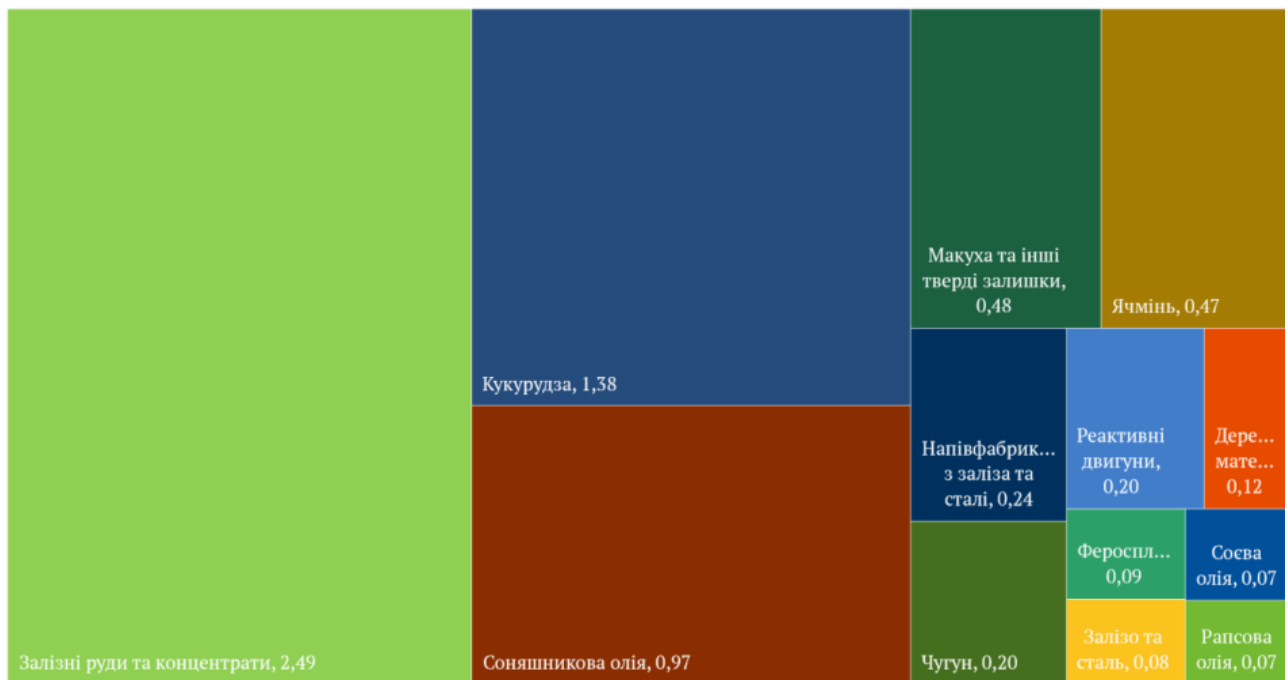

Рисунок 3.9 - Найбільші статті українського експорту до Китаю в 2020 році [26]

Ці інвестиції відображають спільний інтерес обох країн у співпраці та розвитку, допомагаючи зміцнювати економічні зв'язки та сприяючи обміну досвідом та технологіями.

Рахунок капіталу в платіжному балансі важливий для розуміння, як країни взаємодіють у фінансовій сфері та яким чином вони сприяють одне одному у розвитку своєї економіки. Для України та Китаю, рух капіталу є ключовим чинником в їхніх взаємовідносинах, сприяючи обміну інвестиціями та розвитку фінансових відносин.

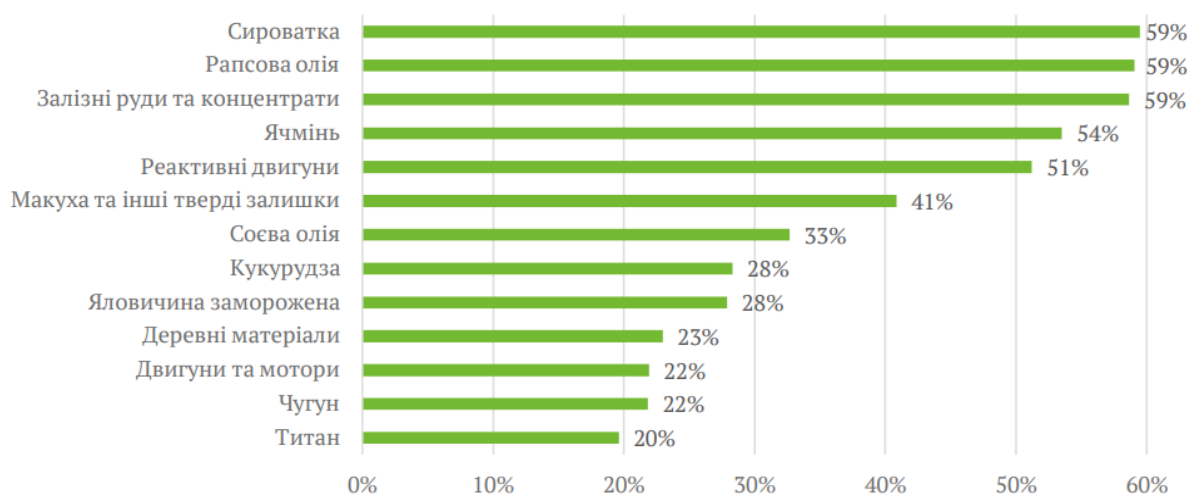

Рисунок 3.10. - Частка Китаю в українському експорті в 2020 році [26]

Отже, проведений аналіз стратегічних напрямків політики економічної експансії Китаю свідчить, що вигоди чи загрози від розширення зовнішньоекономічної співпраці нашої країни та Китаю залежать від становища України у системі міжнародних стосунків цієї країни. При цьому одним з найважливіших каналів впливу і поширення експансії Китаю на економіку країн залишаються прямі зовнішні інвестиції. Співпраця Китаю та України має спиратись на ефективну антикорупційну програму уряду. Серед перешкод для розвитку міжнародної економічної співпраці між Україною та Китаєм наведемо наступні: недосконалість нормативно-правової бази, низький рівень взаємних офіційних візитів, посередники у торгівлі, коливання китайського ринку, культурні бар'єри тощо. Проте незважаючи на це, повоєнне відновлення України матиме значний успіх через велику підтримку України як країнами Європи, США, так і Китаєм. Варто зазначити, що на даний момент, зовнішньоекономічна співпраця між Україною та Китаєм є досить обмеженою, але наявність потенціалу для розвитку співпраці є очевидною. Важливо, щоб розвиток економічної співпраці між Україною та Китаєм відбувався на взаємно вигідних умовах та з дотриманням міжнародних стандартів та норм.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження і відповідно до поставлених завдань на початок написання роботи, можна запропонувати наступне розв'язання наукової проблеми щодо глобальної стратегії зовнішньо-економічної експансії КНР. Підйом економіки Китаю відбувся значною мірою за рахунок впровадження інструментів зовнішньо-економічної експансії, а саме: інтенсивне зростання зовнішньо-економічних взаємовідносин з країнами світу, впровадження прямих іноземних інвестицій, ініціатива «Один пояс, один шлях», багатосторонні фінансові операції, а також це винесення китайської валюти на міжнародний ринок.

Щодо першого розділу роботи, теоретико-методологічних основ міжнародних стратегій експансії, можна зазначити, що міжнародні стратегії експансії є важливим інструментом для розвитку підприємств на міжнародному ринку, тобто підприємствам можуть розширювати свою зовнішню присутність, забезпечуючи ріст та розвиток для досягнення успіху. Використання інструментів формування міжнародних стратегій експансії на рівні зовнішньо-економічних відносин країн є важливою частиною виходу на нові ринки збуту. Цей інструментарій включає в себе наступне: SWOT-аналіз, PESTEL-аналіз, матриця вибору ринків, модель "п'ять сил" конкуренції, аналіз кластерів і глобальних ланцюгів постачання, цільове позиціонування, пошук стратегій маркетингу та збуту і також ретельний аналіз ризиків, що можуть виникнути. Їх використання дає можливість забезпечити знаходження стратегічних рішень під час ведення бізнесу і найголовніше – мінімізація ризиків з успішним впровадженням можливостей в глобальному бізнес-середовищі.

Другий розділ, в свою чергу, вирішує питання аналізу стратегії зовнішньо-економічної діяльності КНР. Після проведення ґрунтовного дослідження в цьому розділі, можна зробити висновок, що зовнішньо-економічна діяльність Китаю на міжнародному ринку є ключовою у світовій економіці і товаропотоці, незважаючи на геополітичну напругу, пандемію Covid 19 та інші виклики. Успішність діяльності Китаю в міжнародному середовищі зумовлена загалом наступними

стратегіями: гнучкість та адаптивність до глобальних змін, що впливають на торговельний баланс країни, активні експортно-імпортні операції, збільшення залучення прямих іноземних інвестицій і інвестиційної політики взагалі, активізація міжнародної торгівлі та валютного обміну, а також заключення торговельних відносин з регіональними і глобальними інституціями, це все свідчить про зрілість китайської стратегії зовнішньо-економічної експансії.

В кінцевому третьому розділі запропоновані перспективні напрямки розвитку стратегії експансії Китаю на світовому ринку. Так як Китай є одною з основних фігур в міжнародному просторі, він активно впроваджує свою ініціативу «Один пояс – один шлях» для розвитку торговельних маршрутів, інфраструктурної співпраці і збільшення партнерів у світі. На думку КНР, ця ініціатива започатковує нову еру глобалізації, яка є відкритою, всеохоплюючою і корисною для всіх її членів. В той же час, ініціатива "Один пояс, один шлях" має не тільки економічні, а й геополітичні мотивації, так як вона дає можливість Китаю збільшити свою геополітичний вплив в регіоні і зменшити залежність від США. Наступним перспективним напрямком є акцент на цифрову трансформацію та інноваційні технології, це включає в себе бути лідером в розробці і впровадження штучного інтелекту, технологій блок-чейн, а також стати лідером в ключових секторах економік країн світу. Китай є країною, активно проводить свою глобальну зовнішньо-економічну експансію, тому він представлений і має торговельні відносини на ринках розвинених країн, країн, що розвиваються і малорозвинених країн Африки. Аналіз і ретельне вивчення динаміки факторів технологічного розвитку, інфраструктурних ініціатив, політичного клімату, геополітичних відносин, економічного розвитку, дозволить ефективно передбачати перспективи для іноземного інвестування і вливання коштів та ресурсів з отриманням дивідендів. В кінці було розглянуто оцінку стану та перспективні напрямки експансії КНР у відносинах з Україною і на основі цього можна дійти наступного висновку. Наявні відносини КНР та України, такі як: Україна є потенційний ринком для товарів і послуг Китаю, розвиток енергетичного сектору, сектору сільського господарства та харчової промисловості, а також інфраструктурні проекти між

двома країнами. Для перемоги в сьогodнішній загарбницькій війні Росії проти України, важливо зазначити також потенціал для подальшого розвитку відносин між Україною та КНР, який полягає в наступному: розвиток відносин в контексті ініціативи «Один пояс, один шлях», підвищення торгівельних показників в енергетичній галузі, зокрема в постачанні природного газу та розвитку альтернативних джерел енергії, розширення ринку Китаю на теренах нашого ринку шляхом впровадження до реалізації спільних проектів та відкриття все новий і нових підприємств, що збільшить товарообіг в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Українець Л. А. Вплив політичних зв'язків підприємств Китаю на здійснення ними прямих закордонних інвестицій / Українець Л. А. Львівський університет ЛТЕУ, Львів. 2020. 1-17 с.
2. Ініціатива «Пояс і Шлях» як основа нарощування економічної експансії Китаю. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2021. 220с.
3. Анотація Українець Л. А. Економічна експансія китайської народної республіки в країни, що розвиваються / Українець Л.А. – Львів: Львівський університет, 2019.
4. Монографія Українець Л. А. Економічна експансія китайської народної республіки в країни, що розвиваються / Українець Л.А. – Львів: Львівський університет, 2019.
5. Наталія Станасюк, Економіка та суспільство / Національний університет «Львівська політехніка, 2023. 214 с.
6. Interfax Україна - Інформаційне агенство, стаття ПШ Китаю, 2023. 150-170 с.
7. Белинская Ю. / Китайский календарь. /Forbs. 2019, 23-24 с.
8. Ольга Шкурупій, Владислав Гончаренко «Зовнішньо-економічна діяльність підприємства», Київ. 2018. 325 с.
9. Глобальний конкурентний аутсорсинг : монографія О.Г. Білорус, О.В. Гаврилюк; ДВНЗ «Київ. Нац. Екон. Ун-т ім. Вадима Гетьмана», НАН України, Ін-т світової економіки і міжнародних відносин, Міжнар. Ін-т глобалістики. – електронні текстові дані. Київ. 2010. 349 с.
10. Економіка та підприємництво : зб. Наук. Праць молодих учених та аспірантів / С.І. Дем'яненко; відп. Ред. В.С. Савчук 2007. 320-280 с.
11. Історія сучасного світу: навчальний посібник / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.П. Чуб, А.М. Олійниченко. 2008.432 с.
12. Формування ринкової економіки : міжвідом. Наук. Збірник / ДВНЗ «Київ. Нац. Екон. Ун-т ім. Вадима Гетьмана», 2003. 300 с.

13. Китайська цивілізація: традиції та сучасність : Л.Л. Антонюк, Л.П. Гальперіна, Київ, 2016. 81 с.
14. Фондовий ринок : Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни спеціальності «Менеджмент» і «Міжнародна економіка» / О.М. Мозговий, КНЕУ. Київ. 2001. 50-70 с.
15. Структурні зміни у світовій торгівлі як чинник розвитку внутрішнього ринку України : колективна монографія / за ред. Т. О. Осташко. К.: ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». Київ. 2019. 350 с.
16. Транснаціоналізація і конкурентний розвиток національних економік: теорія і практика країн, що розвиваються: монографія [Л. Руденко-Сударєва, В. Токар, Ю. Ткаченко та ін.]; за наук. ред. д.е.н., проф. Руденко-Сударєвої Л. В. Ніжин.: Видавництво «Аспект поліграф», Київ. 2014. 480 с.
17. Монографія Глобальний конкурентний аутсорсинг / О. Г. Білорус, О. В. Гаврилюк; Інститут світової економіки і міжнародних відносин, глобалістики ДВНЗ «Київський Національний Економічний Університет імені Вадима Гетьмана» НАН України. Київ. 2010. 349 с.
18. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Китаєм / Офіційний сайт Посольства України в КНР. 2019. URL: <https://china.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cn/trade>
19. Никорак І. Одним шляхом: чи є перспективи у двостороннього співробітництва України з Китаєм. І чому важливі китайські інвестиції в Україну. 2018. URL: <https://mind.ua/openmind/20185732-odnim-shlyahom-chi-e-perspektivi-u-dvostoronного-spivrobotnictva-ukrayini-z-kitaem>
20. Українець Л.А., Економічна експансія КНР у країни, що розвиваються. 2019. URL: https://authors/Ukrainets_Liliia/Ekonomichna_ekspansiiia_Kytaiskoi_Narodnoi_Respubliku_u_krainy_scho_rozvyvaiutsia/.
21. Н. В. Резнікова, Р. Є. Зварич Експансіоністські імперативи та детермінанти міжнародної економічної політики КНР, Київ. 2014. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/10.pdf.

22. Журнал Україна – Китай [Головний редактор Вітор Кіктенко]. Київ. 2023. URL: https://sinologist.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/Ukrayna_Kytaj-3_preview.pdf
23. Інвестиційний потенціал Китаю в глобальному торговельно-економічному співробітництві / Редзюк Є. В. к.е.н., доцент, старший науковий співробітник, Державна установа «Інститут економіки та прогнозування» Національної академії наук України, Київ. 2019. URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/download/65/53/>.
24. Публікація Китай як тоговельний партнер Україні. Київ. 2023. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/03/02/infografika/ekonomika/kytaj-yak-torhovelnij-partner-ukrayiny-yak-zminyuvalysya-obsyahy-eksportu-ta-importu>.
25. Допис Китай та розвиток світової металургії. 2023 . URL: <https://gmk.center/ua/posts/kytaj-mozhe-pidtrymaty-rozvytok-svitovoi-metalurhii-u-2023-rotsi/>
26. Огляд економіки України під час війни. Київ. 2023. URL: <https://ces.org.ua/wpcontent/uploads/2021/>
27. Міжнародна економіка: Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, Я.М. Столярчук, Київ, КНЕУ. 2014. URL: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/20915>
28. Masnyu, V. V., "One Belt - One Way": Should China Be Expected of Fear?. 2019. URL: <https://apostrophe.ua/ua/article/politics/foreign-policy/2019-08-31/odin-poyas---odin-put-stoit-li-ukraine-boyatsya-ekspansii-kitaya/27620>
29. Chatzky, A. and McBride, J., “China’s Massive Belt and Road Initiative”. 2019. URL: <https://www.cfr.org/backgrounder/chinas-massive-belt-and-road-initiative>
30. Official website of China Global Investment Tracker. 2019. URL: <https://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>
31. Ministry of Commerce People Republic of China. 2023. URL: // www.mofcom.gov.cn.
32. World Investment Report China. 2023. URL:// www.unctad.org.
33. Heritage Foundation. 2023. URL:// heritage.com.

34. CNBS. 2023. URL: http://www.cnbc.com/id/47512207/Top_10_Countries_for_Chinese_Investments
35. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
36. Китайська експансія на українські землі 2020. URL: <http://korrespondent.net>
37. Brief Statistics on China's Non-Financial Direct Investment Overseas in 2023 // Ministry of Commerce, Peoples Republic of China. 2023. URL: <http://english.mofcom.gov.cn/article/statistic/foreigntradecooperation/201802/20180202715839.shtml>
38. Chatzky A. China's Massive Belt and Road Initiative / A. Chatzky, J. McBride. – 2019. URL: <https://www.cfr.org/backgrounder/chinas-massive-belt-and-road-initiative>
39. Official website of Chinese National Bureau of Statistics. 2023. URL: <http://www.stats.gov.cn>
40. Bu M. China in 2020: A New Type of Superpower / M. Bu. 2023. URL: <http://www.jstor.org/stable/10.7864/j.ctt127wj9.1>
41. Dellios R. China: The 21st Century Superpower? / R. Dellios. 2023. URL: <https://www.casaasia.es/pdf/9200595422AM1127202862621.pdf>
42. Trade Profiles: China Trade Policy // World Trade Organization. 2023. URL: <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Country=CN>.
43. Arthur R. Kroeber "China's Economy: What Everyone Needs to Know", 2016. URL: <https://global.oup.com/academic/product/chinas-economy9780190946470?cc=en>
44. Without 5G, Huawei achieves smartphone sales growth in Q1, 2023, URL: <https://www.huaweicentral.com/huawei-growth-smartphone-market-q1-2023/>
45. Edward Tse "China's Disruptors: How Alibaba, Xiaomi, Tencent, and Other Companies are Changing the Rules of Business". 2015. URL: <https://www.9780241240380/Chinas-Disruptors-Alibaba-Xiaomi-Tencent-0241240387>
46. Ruchir Sharma "The Rise and Fall of Nations: Forces of Change in the Post-Crisis World". 2016. URL: https://bookinstitute.ua/files/attach_files/id709139.pdf

47. Dinny McMahon "China's Great Wall of Debt: Shadow Banks, Ghost Cities, Massive Loans, and the End of the Chinese Miracle". 2018. URL: https://chinas-great-wall-of-debt-shadow-banks-ghost-cities-massive-loans-and-the-end-of-the-chinese-miracle-pdf?utm_source=google&utm_medium=cpc&campaignid=20567859016.

48. Alibaba Group. URL: https://partner.alibaba.com/?spm=a2700.product_home_newuser.0.0.216416a388JiFp

49. Lenovo Ukraine. URL: <https://www.lenovo.com/ua/uk/about/sustainability/>

50. Tencent Holding Limited. URL: <https://www.tencent.com/en-us/esg.html>

ДОДАТКИ

Ім'я користувача:
Міжнародної економіки Москалюк Наталія

ID перевірки:
1015947211

Дата перевірки:
27.11.2023 22:00:02 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
27.11.2023 22:01:45 EET

ID користувача:
100005722

Назва документа: КМР_Поліщук В.С_Глобальні стратегії зовнішньоекономічної експансії КНР

Кількість сторінок: 82 Кількість слів: 16069 Кількість символів: 126846 Розмір файлу: 2.51 MB ID файлу: 1015622415

14.8% Схожість

Найбільша схожість: 6.01% з Інтернет-джерелом (https://shron1.chtyvo.org.ua/Ukrainets_Liliia/Ekonomichna_ekspansiaa).

14% Джерела з Інтернету

134

Сторінка 84

8.02% Джерела з Бібліотеки

120

Сторінка 84

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені
ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

**ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
Ювілейної 90-ї щорічної студентської наукової конференції
«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

(17 квітня – 20 травня 2023 р.)

ЗМІСТ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

ПЛАТФОРМА

«ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ, МІЖНАРОДНА ПІДТРИМКА ТА ПРІОРИТЕТИ ЗЕЛЕНОГО РОЗВИТКУ»

Антонов Євген

Відродження річкових перевезень як елемент ревіталізації економіки південних регіонів України

Артюшенко Анастасія, Лихота Юлія, Івашко Софія, Ожик Катерина, Козаренко Поліна

«Green phoenix» - інноваційний проєкт щодо відродження будівельного та енергетичного секторів України

Бобровська Тетяна

Механізм стимулювання зеленого розвитку України: досвід ЄС

Бойко Єлисавета

ІКТ як один з ключових напрямів в процесі повоєнного відродження економіки України

Вара Дарина

Роль іноземних інвестицій у відродженні економіки України

Голубець Олеся

Розвиток логістичних мереж України з країнами ЄС у контексті продовольчої безпеки

Дегтяр Ярослав

Вплив вимушених мігрантів з України на економіки приймаючих країн (на прикладі ринку праці США)

Загурський Максим

Впровадження міжнародних інноваційно-технологічних мереж для повоєнного відродження національної економіки України

Зоріло Ганна

Пріоритетні напрями деофшоризації вітчизняної економіки

Маков Олександр

Розвиток нанотехнологій у формуванні міжнародної конкурентоспроможності України

Мелех Дмитро

Реалізація національних інтересів США у проєктах з відродження економіки України

Назарець Яна

Політика протекціонізму у зовнішній торгівлі України: євроінтеграційний контекст

Охрамович Андрій

Роль зовнішньої торгівлі у повоєнній реструктуризації економіки України

Поліщук Вадим

Національні економічні інтереси Китаю в інвестуванні повоєнної

Поліщук Павло

Міжнародні проєкти компаній "Великої Четвірки" у відродженні економіки України

Полтора Ярослав

Формування повоєнних пріоритетів вітчизняної імміграційної політики

Попрійчук Назар, Стародуб Тетяна

Перспективи реалізації «зеленої реконструкції» у повоєнній відбудові економіки України

Примич Анастасія, Лашевич Марина

Стратегії міжнародної конкурентоспроможності компаній харчової промисловості у контексті повоєнного відродження вітчизняної економіки

Поліщук В.С.

«Міжнародна економіка», 5 курс

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Москалюк Н.П.*

НАЦІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ КИТАЮ В ІНВЕСТУВАННІ ПОВОЄННОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Зовнішньо-економічна експансія Китаю – це процес розширення економічної діяльності Китаю на зовнішні ринки та залучення іноземних інвестицій в країну. Цей процес став можливим завдяки відкриттю китайської економіки в 1970-х роках та відмові від комуністичних догм.

Зараз Китай є найбільшою економікою світу за паритетом купівельної спроможності і однією з провідних економік світу за обсягом експорту та імпорту товарів і послуг. Ринок робочої сили Китаю представлений значним потенціалом дешевої робочої сили, що дозволяє китайським компаніям конкурувати з іншими країнами на міжнародних ринках. Крім того, Китай має розвинену інфраструктуру та географічно вигідне розташування, що робить його привабливим для іноземних інвесторів. Проте, зовнішньо-економічна експансія Китаю також має свої негативні наслідки. Наприклад, висока концентрація виробництва в Китаї може призвести до монополізації ринку та зменшення конкуренції. Крім того, дешеві товари, які Китай виготовляє, можуть створювати тиск на індустрії розвинених країн, що може призвести до зменшення кількості робочих місць.

Одним з ключових національних інтересів Китаю є забезпечення безпеки та стабільності в межах країни, а також забезпечення розвитку своєї економіки. Китай, з одного боку, прагне зберегти стабільність свого суспільства та запобігти можливим загрозам для своєї національної безпеки, а з іншого – розвивати економіку та забезпечувати свої економічні інтереси в міжнародному масштабі. Таким чином, за 2021 рік зовнішня економічна експансія (вкладення інвестицій) Китаю проводиться в країни такі, як: Великобританія (23% від всієї суми інвестицій Китаю), Німеччина (19%), Італія (13%), Франція (11%) і Фінляндія (7%). В Україну протягом 2016-2021 років обсяг інвестицій від Китаю з 50 млн дол. Стрімко піднявся до 260 млн дол.

У 2021 році об'єм прямих інвестицій з Китаю за кордон склав 146 млрд\$. Проекти інвестицій в інфраструктуру склали 260 млн \$, виробництво – 9 млн \$, нерухомість – 10 млн \$. Інвестиції у первинну промисловість до 1,5 млн \$, вторинну – до 2,2 млн \$, сферу послуг – до 1,1 млн \$. Приватні інвестиції показали зростання на рівні 115 млн \$ у річному обчисленні. Китай підписав велику кількість міжнародних торгових угод, включаючи Регіональне комплексивне економічне партнерство (RCEP) та Угоду про партнерство та співробітництво між Європейським Союзом та Китаєм, що сприяє збільшенню кількості експортованих товарів та послуг з Китаю та зміцненню його позицій на міжнародних ринках, через це обсяг зовнішньої торгівлі Китаю склав близько \$6,05 трлн \$, експорт збільшився до \$3,36 трлн \$, а імпорт - до \$2,69 трлн \$.

Важливим аспектом зовнішньо-економічної експансії Китаю в повоєнній реструктуризації України є реалізація його стратегічних напрямів розвитку: «Зроблено в Китаї – 2025», «Один пояс – Один шлях», військово-цивільна інтеграція КНР і України.

Програма "Зроблено в Китаї 2025"- це стратегія, започаткована китайською урядом у 2015 році, яка має на меті перетворити Китай на провідного гравця у галузі високотехнологічного виробництва. Ця стратегія має допомогти Китаю знизити залежність від імпорту високотехнологічних продуктів і збільшити додану вартість виробництва в країні. "Зроблено в Китаї 2025" передбачає збільшення інвестицій в галузі, такі як інформаційні технології, біотехнології, авіаційні технології, робототехніка, нові матеріали, електроніка та інші галузі високих технологій. Крім того, стратегія передбачає підтримку

інновацій та розвиток інтелектуальної власності, а також підтримку китайських компаній на міжнародних ринках.

Наступна програма - "Один пояс, один шлях" – є глобальним проектом, який був започаткований Китаєм в 2013 році. Ця ініціатива передбачає будівництво мережі шляхів, залізниць, газопроводів, морських портів та інших інфраструктурних проектів, які з'єднують Китай з різними країнами Євразії та Африки. Основною метою ініціативи є зміцнення економічної співпраці та розвиток інфраструктури в країнах, які розташовані на шляху проекту. В рамках "Один пояс, один шлях" Китай інвестує в будівництво нових інфраструктурних об'єктів, сприяє розвитку міжнародної торгівлі та інвестицій, забезпечує розвиток транспортних та логістичних послуг. Проте, ініціатива "Один пояс, один шлях" не лише має економічні, але й геополітичні мотивації, так як вона дозволяє Китаю збільшити свою геополітичну впливовість на регіоні та зменшити залежність від США та інших заходів. Крім того, ініціатива також потрапила під критику за недостатню увагу до соціальних та екологічних наслідків її реалізації, а також за відсутність відкритості та прозорості у відносинах з країнами-учасниками проекту.

Насамкінець, - Військово-цивільна інтеграція КНР та України означає співпрацю між військовими та цивільними структурами цих двох країн з метою досягнення спільних цілей. КНР та Україна мають певний рівень військової співпраці, зокрема, в області обміну військовою технікою та технологіями. Однак, військово-цивільна інтеграція може бути значно ширшою і включати такі напрями, як співпраця в області кібербезпеки, енергетики, транспорту, науки та техніки, а також участь у спільних проектах в галузі оборонної промисловості. Важливо зазначити, що розвиток військово-цивільної інтеграції між КНР та Україною повинен відбуватися в рамках взаємовигідного партнерства та з дотриманням міжнародних стандартів та норм. Також варто звернути увагу на можливі геополітичні наслідки такої співпраці, особливо з огляду на напружені відносини між Китаєм та США.

Україна є потенційним ринком для товарів та послуг Китаю. Крім того, Україна та Китай мають угоду про вільну торгівлю, що стимулює розвиток економічної співпраці між країнами. Одним з головних напрямків співпраці може бути взаємне інвестування в різні сектори економіки. Наприклад, Китай може зацікавитися українським сільськогосподарським сектором, енергетичною галуззю, виробництвом автомобілів та авіакомпонентів, а Україна – китайською електронікою, машинобудуванням, будівництвом та іншими галузями. Відповідно до статистики, за 2021 рік інвестиції з Китаю в Україну в сфері торгівлі товарами склали \$2,5 млрд. За 2021 р. обсяг інвестицій торгівлі послугами склав \$388 млн.

Інтерес Китаю до енергетичного сектору України є великим, а саме, до нафтогазової галузі та відновлюваної енергетики. Китай має інтерес до української нафтогазової галузі, зокрема до її інфраструктури та газового транспорту. Україна є транзитною країною для транспортування російського газу до Європи, що може бути цікавим для Китаю як одного з найбільших імпортерів газу у світі. Також, Україна має значний потенціал у сфері відновлюваної енергетики, зокрема у сфері вітрової та сонячної енергетики. Китай же є одним з провідних виробників обладнання для відновлюваної енергетики, тому співпраця між Україною та Китаєм у цій сфері може бути взаємовигідною. Розвиток співпраці між Україною та Китаєм у енергетичній сфері повинен відбуватися на взаємно вигідних умовах та з дотриманням міжнародних стандартів та норм. За 2021 інвестиції Китаю до України в енергетичному комплексі склали 11,6 млн\$.

Китай має значний інтерес до сектора сільського господарства та харчової промисловості України, тому що Україна є однією з найбільших виробників та експортерів зернових культур у світі, зокрема пшениці, кукурудзи та ячменю. Також Україна має значний потенціал у сфері вирощування олійних, зокрема соняшнику та рапсу. Китай же є одним з найбільших імпортерів зернових та олійного насіння у світі, тому співпраця між Україною та Китаєм у цій сфері може бути взаємовигідною. Китай має інтерес до українського м'ясного ринку, а в свою чергу Україна є виробником як свинини, так і птиці, і

цікавить китайських імпортерів як можливий додатковий постачальник м'ясних продуктів. Наразі українські підприємства з м'ясо переробки постачають свої продукти до Китаю, але обсяги є незначним. Розвиток співпраці між Україною та Китаєм у сільськогосподарській та харчовій сферах відбувається на взаємно вигідних умовах та з дотриманням міжнародних стандартів та норм в сфері безпеки харчових продуктів. Також важливо розуміти геополітичні аспекти співпраці, а саме, конкуренцію з іншими постачальниками та можливість залежності від китайського ринку. За 2021 інвестиції Китаю до України в секторі сільського господарства та харчової промисловості складають 2,5 млн \$.

Інтерес Китаю до інфраструктурних проектів в Україні прослідковується в будівництві доріг, залізниці, енергетичних об'єктів та інших інфраструктурних проектів. Один з найбільш відомих проектів Китаю в Україні – це будівництво "нового шовкового шляху", або "Один пояс - Одна дорога". У межах цього проекту Китай пропонує співпрацю з Україною у будівництві транспортної інфраструктури, зокрема доріг, залізниць та портів, що забезпечать більш ефективні зв'язки між Китаєм та країнами Європи. За 2021 рік інвестиції Китаю до України в секторі інфраструктурних проектів склали 4 млн \$.

В закінчення потрібно зазначити, що Україні та Китаю потрібно розпочати інтенсивну роботу щодо опрацювання середньострокових та довгострокових планів співпраці, які б базувались на наступних ключових напрямках: інтенсифікація розвитку торгівлі між обома країнами; створення сприятливих умов для торговельних відносин між обома країнами; розширення взаємних інвестицій; співпраця в галузі сільського господарства; співпраця в інвестуванні інфраструктурних проектів з будівництва житла; поглиблення військово-технічного та авіаційно-космічного співробітництва.

В сфері стратегічного партнерства між Україною та КНР був підготовлений Державною установою «Офісом із залучення інвестицій України» інвестиційний проект "Ukraine Invest Guide: Відбудова України з приватним сектором" є відправною точкою для інвесторів. Цей проект містить інформацію про інвестиційний профіль України, фінансові стимули, бізнес-можливості, а також аналітичні дані з різних галузей економіки країни.

Шляхи для реструктуризації повоєнної економічної ситуації України за допомогою досвіду Китаю ґрунтуються на: зростанні обсягу державних інвестицій; поступовій приватизації держпідприємств; покращенні податково-бюджетної та грошово-кредитної політики; боротьбі з корупцією; вдосконаленні законодавства щодо захисту прав інвесторів; створенні сприятливого інвестиційного клімату; наданні належних умов для ведення бізнесу; створенні технопарків та інкубаторів; збільшенні обсягу витрат на освіту та науку. Українсько-китайські економічні відносини в співпраці для повоєнної реструктуризації України є в співпраці в рамках «Шовкового шляху»; поглиблення переговорів української дипломатії щодо участі в форматі співробітництва «16+1»; інтенсифікація розвитку торгівлі; розширення інвестицій; співпраця в галузі сільського господарства; співробітництво в військово-технічній та авіаційно-космічній галузі; співпраця в галузі альтернативної електроенергетики.

Отже, проведений аналіз стратегічних напрямків політики економічної експансії Китаю свідчить, що вигоди чи загрози від розширення зовнішньоекономічної співпраці нашої країни та Китаю залежать від становища України у системі міжнародних стосунків цієї країни. При цьому одним з найважливіших каналів впливу і поширення експансії Китаю на економіку країн залишаються прямі зовнішні інвестиції. Повоєнна реструктуризація Китаю та України має спиратись на ефективну антикорупційну програму уряду. Серед перешкод для розвитку міжнародної економічної співпраці між Україною та Китаєм назвемо наступні: недосконалість нормативно-правової бази, низький рівень взаємних офіційних візитів, посередники у торгівлі, коливання китайського ринку, мовні та культурні бар'єри тощо. Проте, незважаючи на це, повоєнне відновлення України матиме значний успіх через велику підтримку України як країнами Європи, США, так і Китаєм. Варто зазначити, що на даний момент, зовнішньоекономічна співпраця між Україною та Китаєм є досить обмеженою, але наявність потенціалу для розвитку співпраці є очевидною. Важливо, щоб розвиток

економічної співпраці між Україною та Китаєм відбувався на взаємно вигідних умовах та з дотриманням міжнародних стандартів та норм.

Список використаних джерел:

1. World Bank "Ukraineinnumbers". 2023. URL: www.worldbank.org/uk/country/ukraine/overview. 2. Діяльність з фінансового моніторингу. Міністерство фінансів України 2023. URL: <https://mof.gov.ua/uk/finansovij-monitoring>.
3. ProspectsforthedevelopmentoftheregionaleconomyoftheMiddleEastandCentralAsia. International Monetary Fund. 2023. URL: <https://www.imf.org/ru/Publications/REO/MECA>.
4. China and the WTO. World Trade Organization. 2023. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/china_e.htm.
5. Д. Кулеба Азійська стратегія вже приносить конкретні результати та відкриває нові горизонти для України. Сайт Міністерства закордонних справ України. 2022. URL: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-azijska-strategiya-vzhe-prinosit-konkretni-rezultati-tavidkrivaye-novi-gorizonti-dlya-ukrayini>
6. What role will China play in Ukraine's post-war transformation?. MEI@75 Peace. Prosperity. Partnership. 2023. URL: <https://www.mei.edu/publications/what-role-will-china-play-ukrainespost-war-transformation>.
7. China's Position on the Political Settlement of the Ukraine Crisis. Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. 2023. URL: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/202302/t20230224_11030713.html.
8. Factbox: China's business and economic interests in Ukraine. Reutersmagazine. 2023. URL: <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/chinas-business-economic-interestsukraine-2022-02-23/>.
9. Post-War Reconstruction Is a Good Investment. Newspaper Project Syndicate The World's Opinion Page.2022. URL: <https://www.project-syndicate.org/commentary/ukrainenecessity-of-reconstruction-investment-by-nancy-qian-1-2022-11>.
10. Зварич Р.Є. Експансіоністські імперативи та детермінанти міжнародної економічної політики КНР/ Н.В. Резнікова, О.А. Іващенко, Р.Є. Зварич.